

Projektas „Alytaus visuomenės informavimas ir mokymas apie aplinkos apsaugą: atliekų tvarkymas” pagal BPD 1.3 priemonę „Aplinkos kokybės gerinimas ir žalos aplinkai prevencija”

ALYTAUS REGIONO GYVENTOJŲ NUOMONĖS APIE BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMO

A T A S K A I T A

Kaunas
2008

TURINYS

<u>Tyrimo apibendrinimai</u>	3
<u>IVADAS</u>	5
1. <u>BUITINIŲ ATLIEKŲ SUVOKIMO PROBLEMA ALYTAUS REGIONE</u>	10
2. <u>BUITINIŲ ATLIEKŲ SUVOKIMO PROBLEMA ALYTAUS REGIONE</u>	12
3. <u>INFORMACIJOS APIE ATLIEKŲ TVARKYMĄ VERTINIMAS</u>	16
4. <u>BUITINIŲ ATLIEKŲ RŪŠIAVIMAS IR JO PRIEŽASTYS</u>	26
4.1. <u>BUITINIŲ ATLIEKŲ RŪŠIAVIMO PRIEŽASTYS SKIRTINGOSE SAVIVALDYBĖSE</u>	28
4.2. <u>RŪŠIAVIMAS PAGAL GYVENAMOS VIETOVĖS IR GYVENAMOJO BŪSTO TIPĄ</u>	29
4.3. <u>KITŲ ATLIEKŲ RŪŠIAVIMAS</u>	30
4.4. <u>KITŲ ATLIEKŲ RŪŠIAVIMAS PAGAL GYVENAMOS VIETOVĖS IR BŪSTO TIPĄ</u>	31
4.5. <u>KITŲ ATLIEKŲ RŪŠIAVIMAS PAGAL SAVIVALDYBES</u>	33
5. <u>BUITINIŲ ATLIEKŲ NERŪŠIAVIMAS IR TO PRIEŽASTYS</u>	34
5.1. <u>NERŪŠIAVIMO PRIEŽASTYS PAGAL GYVENAMĄ VIETOVĖ</u>	36
5.2. <u>NERŪŠIAVIMO PRIEŽASTYS PAGAL GYVENAMOJO BŪSTO TIPĄ</u>	38
5.3. <u>NERŪŠIAVIMO PRIEŽASTYS PAGAL SAVIVALDYBES</u>	40
6. <u>BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO MOKESTIS</u>	41
<u>IŠVADOS</u>	44
<u>Priedai</u>	48

TYRIMO APIBENDRINIMAI

1. Daugumos respondentų nuomone, buitinių atliekų problema Alytaus regione labiau kyla dėl aplinkos taršos nei dėl kitų priežasčių, pvz. gamtos išteklių švaistymo arba augančio vartojimo.
2. Jaunesni ir aukštesnio išsimokslinimo respondentai, taip pat tie, kurių pajamos didesnės, dažniau nei likusieji apklausos dalyviai buitinių atliekų problemą suvokia, kaip augantį vartojimą.
3. Daugiau nei pusė apklaustųjų yra girdėję apie Alytaus regiono atliekų tvarkymo centrą. Apie Alytaus regiono atliekų tvarkymo sistemą yra tekę girdėti mažiau nei kas antram respondentui.
4. Apklausos dalyviai teigiamai vertina informacijos pokyčius per pastaruosius 2 metus ir dauguma mano, jog informacijos apie buitinių atliekų tvarkymą per šį laikotarpį padaugėjo. Geriausiai situaciją vertina Alytaus ir Druskininkų miestų bei Lazdijų raj. gyventojai, dažniausiai nurodę, jog informacijos apie komunalinių atliekų tvarkymą padaugėjo.
5. Daugiau nei pusė Alytaus regiono gyventojų stokoja reikiamos informacijos apie tai, kaip elgtis ir tvarkyti įvairias kitas buitines atliekas – žaliąsias, statybos ir griovimo, stambiagabarites, pavojingas ir elektros-elektronikos. Ypač tokios informacijos gyventojams trūksta apie statybos ir griovimo bei žaliąsias atliekas ir jų tvarkymą.
6. Kaimo vietovių gyventojai dažniau nurodė informacijos apie įvairių atliekų tvarkymą trūkumą negu miesto vietovių gyventojai, dalyvavę apklausoje.
7. Alytaus miesto ir rajono, Druskininkų ir Varėnos rajono gyventojai labiausiai stokoja informacijos apie statybos ir griovimo bei žaliąsias atliekas. Birštono gyventojams labiausiai trūksta informacijos apie elektros ir elektronikos atliekų tvarkymą, o Lazdijų rajono gyventojams – apie statybos ir griovimo atliekas.
8. Populiariausi informacijos kanalai, kuriais gyventojai norėtų būti informuoti apie komunalinių atliekų tvarkymą, yra vietinė spauda, lankstinukai ir TV. Mažiausiai

ALYTAUS REGIONO GYVENTOJŲ NUOMONĖS APIE BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMO ATASKAITA

- patrauklus yra bendravimas su atliekų tvarkymu susijusių institucijų darbuotojais, seminarai ir susitikimai bei internetinėse svetainėse pateikiama informacija.
9. Miestų gyventojai labiau nei kaimo tipo vietovėse gyvenantys respondentai linkę gauti informacijos per žiniasklaidos kanalus arba iš komunalinių atliekų tvarkymo įmonės platinamų lankstinukų, taipgi iš savivaldybės arba ARATC internetinės svetainės.
  10. Norintiems išsakyti savo nuomonę apie buitinių atliekų tvarkymą priimtinausi būdai yra specialus telefono numeris ir susitikimai su atsakingais pareigūnais.
  11. Buitines atliekas rūšiuoja daugiau nei pusė Alytaus regiono respondentų. Atliekas rūšiuojantys miesto gyventojai turi daugiau informacijos ir jiems labiau prieinama atliekų tvarkymo infrastruktūra nei kaimo vietovių respondentams.
  12. Dažniausiai rūšiuoja didesnių miestų gyventojai – Alytaus, Druskininkų bei Birštono daugiabučių namų respondentai. Dažniausiai atliekų nerūšiuoja – Lazdijų raj., Alytaus raj. ir Varėnos raj. respondentai.
  13. Dauguma buitinių atliekų nerūšiuojančiųjų respondentų teigia, kad neturi pakankamai informacijos, arti jų namų nėra specialių konteinerių arba jie namuose neturi tam tinkamų sąlygų.
  14. Mažiausiai informacijos apie atliekų rūšiovimą turi Alytaus ir Prienų rajonų atliekų nerūšiuojantys respondentai. Kitose savivaldybėse apie pusė atliekų nerūšiuojančiųjų respondentų neturi pakankamai informacijos.
  15. Žaliąsias, stambiagabarites, statybos ir griovimo, elektros-elektronikos, pavojingas atliekas įvairių savivaldybių respondentai dažniausiai išmeta su kitomis buitinėmis atliekomis arba palieka prie konteinerių.
  16. Vienareikšmiškai galima teigti, kad buitinių atliekų rūšiovimo infrastruktūros sukūrimas - viena svarbiausių atliekų rūšiovimo sąlygų – turėtų paskatinti daugumą gyventojų rūšiuoti atliekas. Tačiau dar lieka vienas trečdalis gyventojų, kuriems reikalinga papildoma motyvacija. Net ir tuo atveju jei bus pakankamai informacijos, bus prieinami konteineriai arti namų, dalis gyventojų buitinių atliekų nerūšiuos. Jiems įtraukti ir motyvuoti reikalingos kitos priemonės, pvz. aplinkinių pavyzdys, nenoras išsiskirti iš kitų, jei dauguma pradėtų rūšiuoti.

ĮVADAS

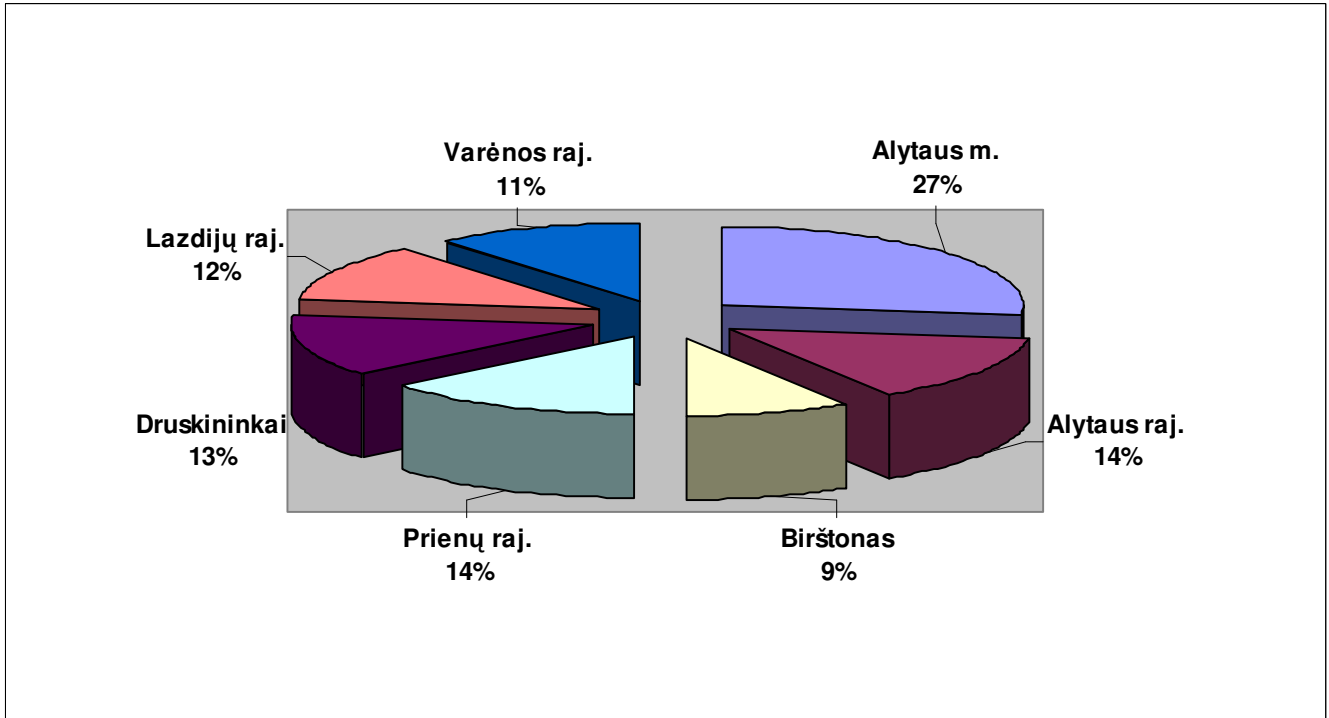
Ataskaitoje pristatomi Alytaus regiono gyventojų nuomonės apie buitinių atliekų tvarkymą apklausos rezultatai. Apklausos tikslas - išsiaiškinti gyventojų požiūrį į įvairių buitinių atliekų keliamas problemas, jų sprendimo būdus, buitinių atliekų surinkimą ir rūšiavimą bei informavimo būdus. Apklausos rezultatai padės įvertinti ir pagerinti buitinių atliekų tvarkymo situaciją Alytaus apskrityje.

Apklausa buvo vykdyta¹ 2008 m. kovo 3-21d. Apklausos telefonu metu taikytas struktūruotas klausimynas, kurį sudarė 43 klausimai, susiję su buitinių atliekų tvarkymu, rūšiavimu, informacijos šaltiniais, respondentų socialinėmis charakteristikomis. Atsitiktinės stratifikuotos atrankos principu buvo sudaryta 2443 Alytaus regiono gyventojų imtis, reprezentuojanti namų ūkius Alytaus regiono miestuose ir rajonuose. Iš viso, apklausoje dalyvavo 1000 Alytaus miesto ir rajono, Birštono ir Druskininkų miestų, Prienų, Lazdijų ir Varėnos rajonų gyventojų, kurių pasiskirstymai pagal socialines ir demografines charakteristikas pateikiami paveiksluose apačioje.

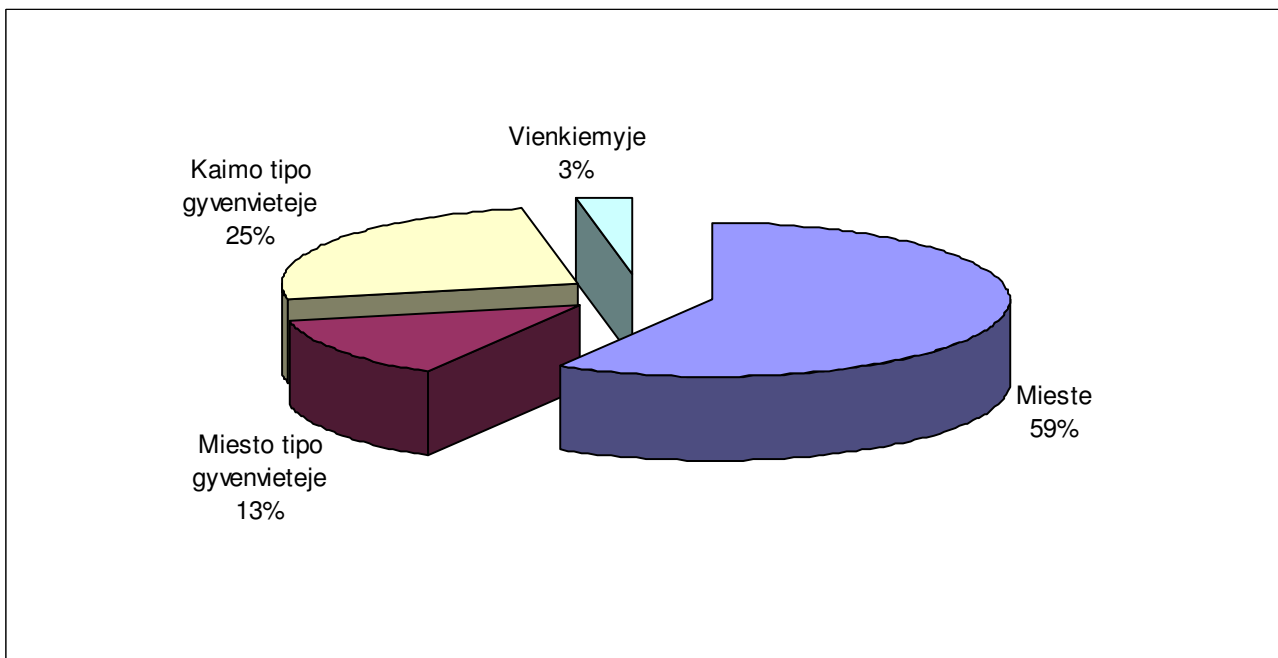
---

¹ Apklausa vykdoma VšĮ "Šviesos raštas"

ALYTAUS REGIONO GYVENTOJŲ NUOMONĖS APIE BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMO ATASKAITA

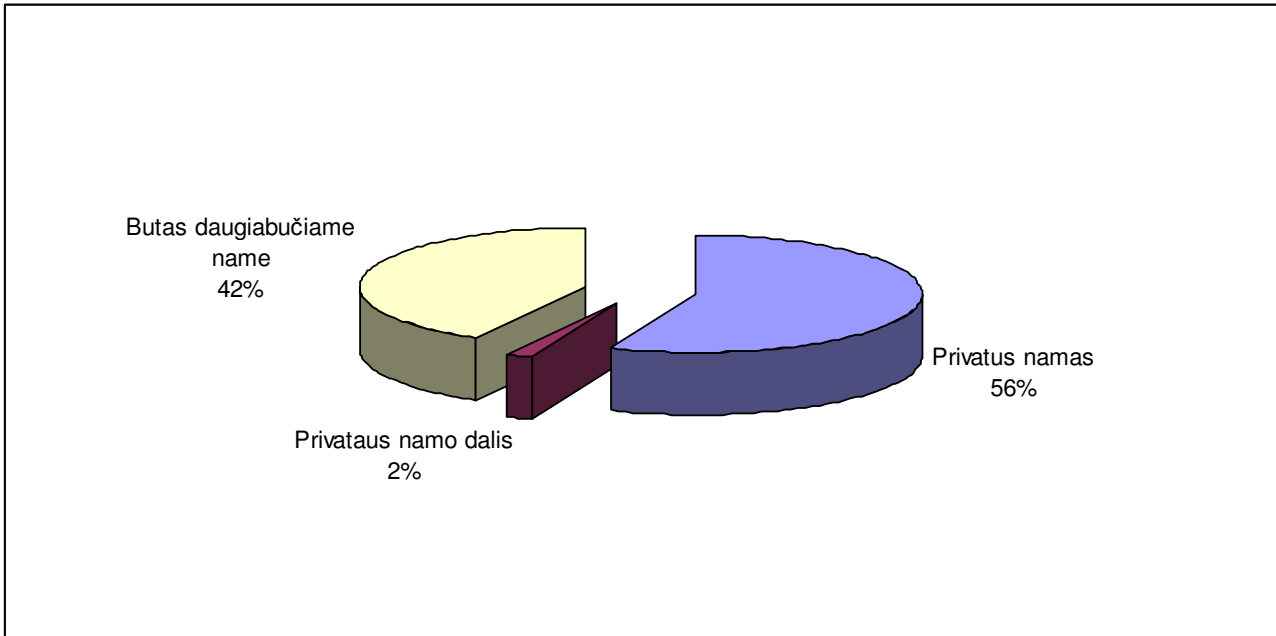

1 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal miestus ir rajonus.

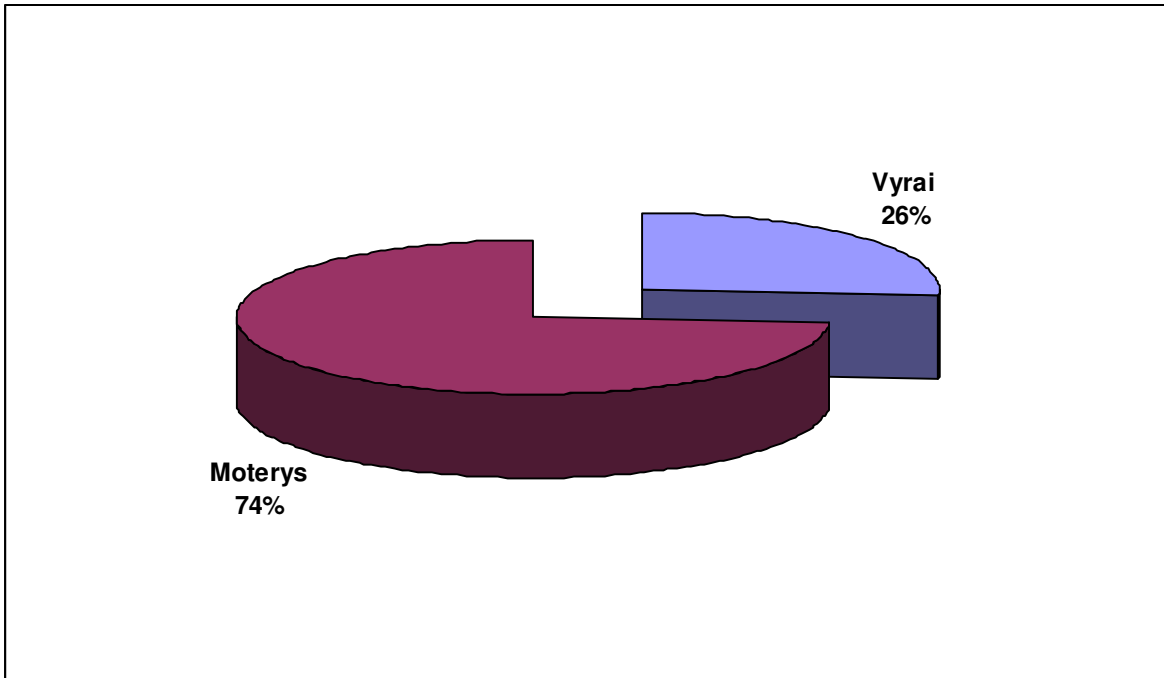

2 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietą.

ALYTAUS REGIONO GYVENTOJŲ NUOMONĖS APIE BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMO ATASKAITA

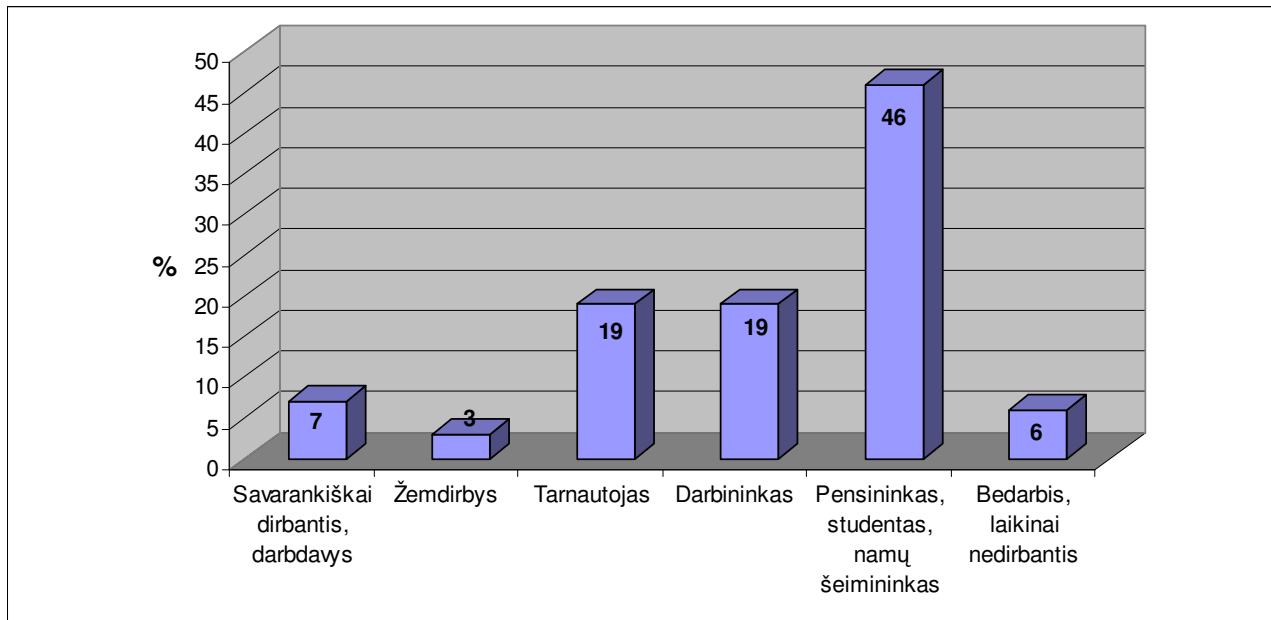

3 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal būsto tipą.

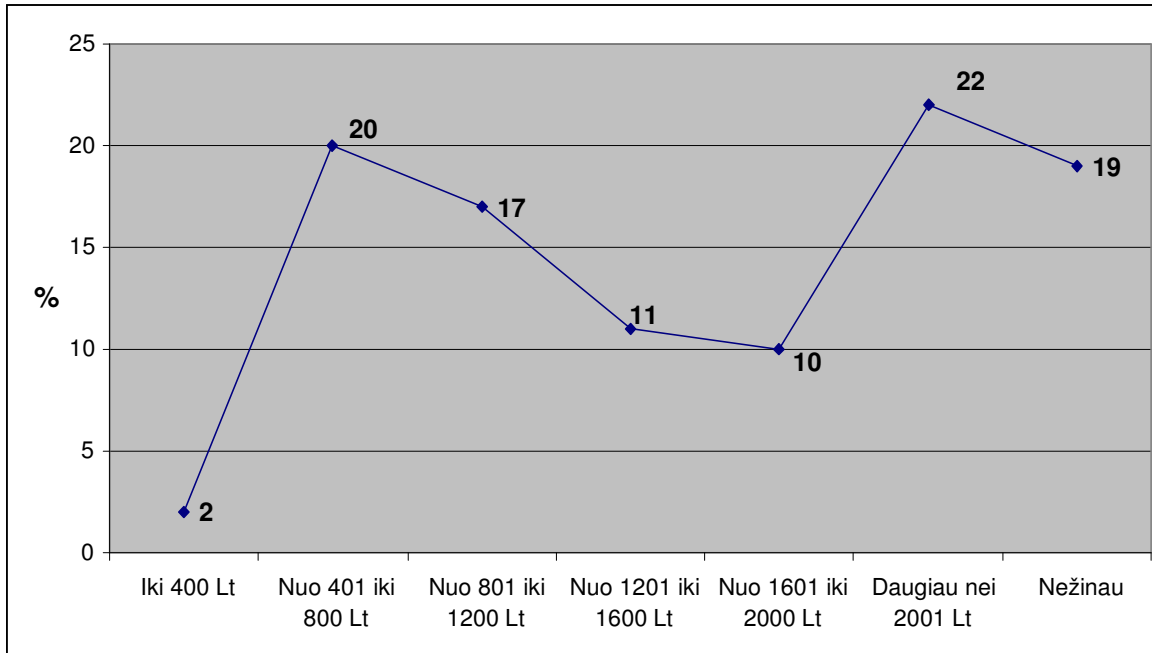

4 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal lytį.

ALYTAUS REGIONO GYVENTOJŲ NUOMONĖS APIE BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMO ATASKAITA

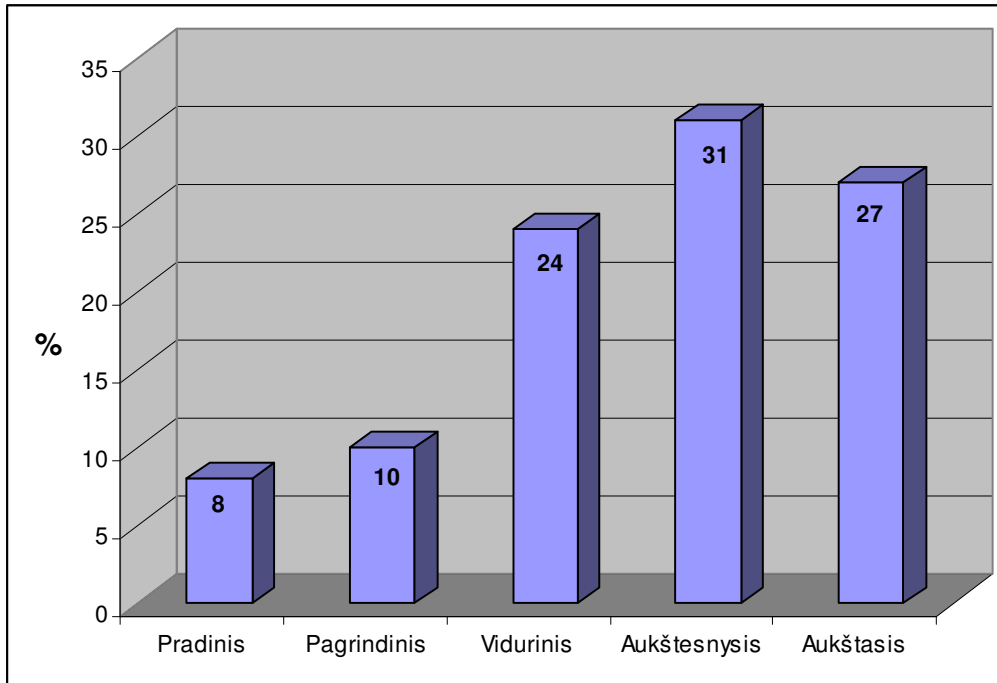
5 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal užimtumo statusą (%).

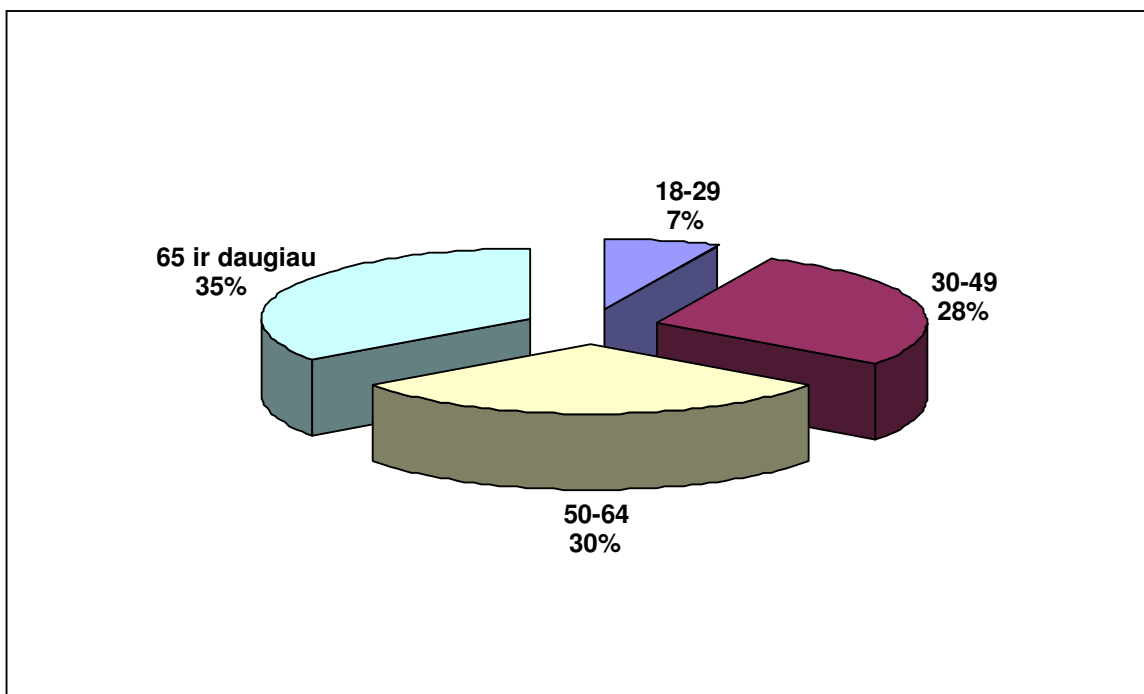
6 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal namų ūkio mėnesines pajamas (%).

ALYTAUS REGIONO GYVENTOJŲ NUOMONĖS APIE BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMO ATASKAITA

7 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal išsimokslinimą (%).

8 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal amžius.

1. BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO TYRIMO METODOLOGINĖS NUOSTATOS

Butinių atliekų tvarkymas yra viena iš aplinkosauginį sąmoningumą sąlygojančių indikatorių. 2007 m. lapkričio-gruodžio mėn. atlikta reprezentatyvi Lietuvos gyventojų nuomonės apklausa parodė, kad vos pusė Lietuvos gyventojų mano, kad aplinkosaugos problemos yra labai svarbios, lyginant su kitomis socialinėmis ir ekonominėmis problemomis. Tuo tarpu atliekų tvarkymu rūpinasi vos trečdalis Lietuvos gyventojų. Pagal šiuos rodiklius Lietuva gerokai atsilieka nuo kitų Europos Sąjungos šalių.²

Buitinių atliekų surinkimas ir jų rūšiovimas labai priklauso nuo gyventojų motyvacijos, kuri tiesiogiai lemia jų pasirinkimą elgtis pagal vienas ar kitas reikalaujamas taisykles. Tačiau, kaip ir bet kuris kitas socialinis elgesys, buitinių atliekų tvarkymas ir rūšiovimas gali būti tiriamas kaip daugelio socialinių veiksnių poveikio padarinys.

Požiūrį į atliekas ir rūšiovimo motyvaciją galima aiškinti racionalaus pasirinkimo perspektyvos atžvilgiu, ją papildant asmens aplinkosauginių vertybių formavimosi makrosociologine arba visuomenės tipo nustatymo analize. Nors asmens pasirinkimas rūšiuoti buitines atliekas ir laikytis reikalaujamų buitinių atliekų tvarkymo taisyklių priklauso nuo įvairių veiksnių, tačiau galima būtų išskirti tris pagrindinius veiksnius, kurie lemia daugumos gyventojų pasirinkimą rūšiuoti atliekas:

- Efektyvi ir gyventojams patogi buitinių atliekų surinkimo **infrastruktūra**;
- Gyventojų turima **informacija** apie buitinių atliekų surinkimo tvarką ir naudą;
- Gyventojų aplinkosauginės **vertybės** ir **motyvacija**.

Sukurti buitinių atliekų surinkimo ir rūšiovimo infrastruktūrą yra pagrindinė ir pradinė atliekų surinkimo sąlyga, kuriai įgyvendinti reikalingi finansiniai resursai. Kitas būtinas žingsnis – paskleisti gyventojams reikalingą informaciją apie buitinių atliekų tvarkymo ir surinkimo taisykles. Galiausiai, bet ne paskutinėje eilėje iškyla pats sudėtingiausias uždavinys –

---

² http://www.tns-gallup.lt/lt/disp.php/lt_news/lt_news_335

ALYTAUS REGIONO GYVENTOJŲ NUOMONĖS APIE BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMO ATASKAITA

---

suformuoti daugumos gyventojų aplinkosauginės nuostatos ir motyvaciją tvarkyti buitines atliekas pagal reikalaujamas taisykles.

Daugumos gyventojų aplinkosauginės nuostatos ir motyvacija, kurią grindžia aplinkosauginis rūpestis, priklauso nuo daugelio socialinių veiksnių, kuriuos, savo ruožtu, apibendrintai galima būtų pavadinti visuomenės socio-ekonominės plėtros veiksniumi. Tipologiškai visuomenės galima skirstyti į didesnio ar mažesnio aplinkosauginio rūpesčio visuomenes, kurios priklauso nuo didesnio ar mažesnio socio-ekonominio išsivystymo. Silpnesnis aplinkosauginis rūpestis būdingas labiau į gamybą ir materialinį saugumą orientuotoms visuomenėms, kadangi šių visuomenių individualaus pasirinkimo prioritetuose dominuoja materialiniai interesai. Tuo tarpu aplinkosauginis rūpestis plačiai pasklidęs tose visuomenėse, kurios socio-ekonomiškai yra labiau išsivysčiusios. Anot R. Ingleharto³ ir jo grupės mokslininkų, tarp aplinkosauginių nuostatų ir BVP egzistuoja empiriškai identifikuojamas ryšys.

Anot J. Schindlerio ir G. Spaargareno⁴, pagal atliekų suvokimo problemą, gyventojus galima skirstyti į tris gyventojų atliekų tvarkymo tipus:

- Pirmasis tipas – buitines atliekas suvokia kaip aplinkos taršos problemą. Tai pats elementariausias tipas. Šiuo atveju tikėtina, kad buitinių atliekų problemą individai sieks pašalinti rūpestingiau tvarkydami aplinką.
- Antrasis tipas – buitines atliekas suvokia kaip neracionalų gamtinių resursų švaistymą. Toks suvokimas gali skatinti gyventojus rūšiuoti atliekas, jeigu bus sukurta atliekų rūšiavimo infrastruktūra ir jie bus tikri, kad rūšiuotos atliekos yra perdirbamos.
- Trečiasis tipas – buitinių atliekų problema suvokiama kaip augančio vartojimo padarinys. Šiuo atveju individai gali pradėti mažinti buitines atliekas, mažindami asmeninį vartojimą.

Pateikdami ataskaitoje duomenis, iš dalies pamėginsime atsižvelgti ir šiuos teorinius samprotavimus bei modelius.

---

³ Inglehart R. (1997). Modernization and post-modernization. Cultural Economic and Political Change in 43 Societies. - New Jersey: Princeton University Press.

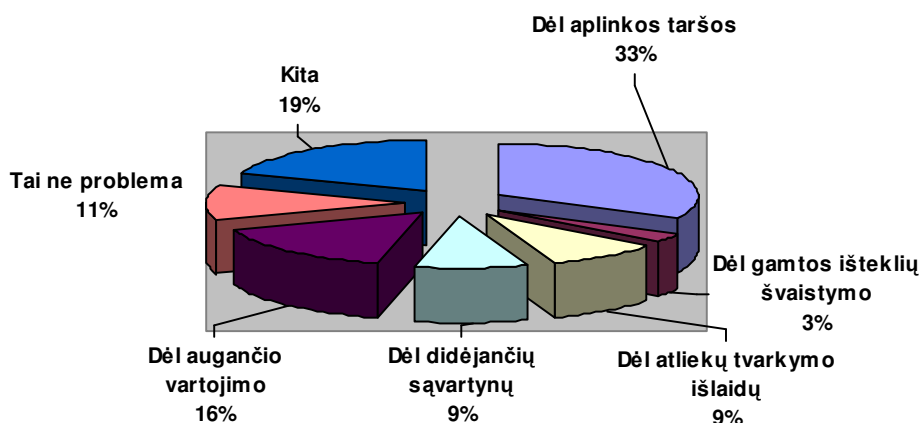
⁴ Spaargaren G., Bas van Vliet (1998). Lifestyles, Consumption and the Environment: The Ecological Modernization of Domestic Consumption. In: Ecological Modernization Around the World Lifestyles, Consumption and the Environment. London: P. 50-76. Schindler J. Unwrap the World.. Wrocław: Eko-Idea 1998.

2. BUITINIŲ ATLIEKŲ SUVOKIMO PROBLEMA ALYTAUS REGIONE

Apklausa parodė, kad Alytaus regiono gyventojų buitinių atliekų problemos suvokimas dažniausiai siejamas su aplinkos tarša – **32 %**. Jei prie šių duomenų pridėtume buitinių atliekų suvokimo problemą, kylančią dėl sąvartynų plotų didėjimo, susidarytų – **41 %** respondentų, kuriuos būtų galima priskirti pirmajam tipui. Šis respondentų tipas buitines atliekas pirmiausia suvokia tik kaip aplinkos užterštumą.

Susumavus teigiamus atsakymus į klausimus *Dėl gamtinių išteklių netaupaus naudojimo/švaistymo* ir *Dėl didelių atliekų tvarkymo išlaidų*, kurie rodytų respondentų taupumo orientaciją, gautume – **12 %** respondentų, priskirtinų antrajam aplinkosauginio elgesio tipui, kuris jau turėtų aiškią motyvaciją rūšiuoti atliekas.

Galiausiai **16 %** respondentų buitinių atliekų problemą suvokia kaip augančio vartojimo problemą. Nors vienareikšmiškai iš šio atsakymo daryti išvadą apie respondentų priklausomybę trečiam – ekologiškiausiam tipui būtų per drąsu, vis dėlto galima teigti, kad šie respondentai suvokia ryšį tarp vartojimo ir buitinių atliekų augimo (žr. 2.1 pav.).

2.1 pav. Buitinių atliekų problemos priežasčių suvokimas.

ALYTAUS REGIONO GYVENTOJŲ NUOMONĖS APIE BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMO ATASKAITA

Duomenys pagal rajonus rodo, kad dažniausiai respondentai atliekų problemą sieja su aplinkos tarša (žr. 2.1 lentelę). Alytaus regiono rajonus būtų galima skirti į dvi artimas grupes. Pirmoji grupė: Alytaus miestas – **29 %**, Alytaus rajonas – **28 %** ir Druskininkai – **28 %**, antroji grupė: Lazdijų raj. – **37 %**, Varėnos raj. – **36 %**, Birštonas – **32 %**. Šiek tiek daugiau išsiskiria Prienų raj. – **39 %**.

2.1 lentelė. Buitinių atliekų problemos priežasčių suvokimas Alytaus regiono rajonuose (%).

	Alytus	Alytaus raj.	Birštonas	Prienų raj.	Druskininkai	Lazdijų raj.	Varėnos raj.
Dėl aplinkos taršos	28,5	28,2	31,5	39,3	28,0	36,6	36,4
Dėl Gamtinių išteklių netaupaus naudojimo/švaistymo	3,7	4,9	4,5	1,4	2,4	1,6	2,7
Dėl didelių atliekų tvarkymo išlaidų	7,5	10,6	4,5	2,1	13,6	19,5	9,1
Dėl didėjančių sąvartynų plotų	7,9	8,5	7,9	5,7	8,0	9,8	15,5
Dėl augančio vartojimo	16,9	12,0	16,9	17,1	23,3	13,8	13,6
Nemanau, kad tai problema	9,0	14,1	14,6	14,3	12,8	9,8	7,3
Kita	26,6	21,8	20,2	20,	12,0	8,9	15,5
Iš viso (N = 996)	267	142	89	140	125	123	110

Gretinant kaip buitinių atliekų problemą suvokia rūšiuojantys ir nerūšiuojantys respondentai, matosi, kad didžiausias skirtumas tarp šių kategorijų kyla dėl buitinių atliekų problemos suvokimo (žr. 2.2 lentelę). Buitinių atliekų nerūšiuojantys respondentai rečiau šią problemą suvokia kaip augančio vartojimo pasekmę. Kiti atsakymai, susiję su buitinių atliekų problema, tarp šių skirtingų respondentų kategorijų skiriasi nedaug. Galima būtų daryti prielaidą, kad rūšiuojančių respondentų dalis, kuri buitinių atliekų problemą suvokia dėl augančio vartojimo potencialiai pretenduotų į trečiąjį aplinkosauginio elgesio tipą.

2.2 lentelė. Buitinių atliekų suvokimo problema atliekas rūšiuojančių ir nerūšiuojančių respondentų požiūriu (%).

Dėl ko buitinės atliekos yra problema	Rūšiuoja	Nerūšiuoja
Dėl aplinkos taršos	30,1	34,4
Dėl Gamtinių išteklių netaupaus naudojimo/švaistymo	3,1	3,1
Dėl didelių atliekų tvarkymo išlaidų	7,9	11,1
Dėl didėjančių sąvartynų plotų	9,0	8,4
Dėl augančio vartojimo	20,6	11,1
Nemanau, kad tai problema	10,1	12,9
Kita	19,3	19,1
Iš viso (N = 996)	545	451

Gretinant buitinių atliekų suvokimo problemą pagal amžiaus kategorijas, labai aiškių skirtumų tarp amžiaus grupių neužfiksuota (žr. 2.3 lentelę). Beveik trečdalis visų amžiaus kategorijų respondentų dažniausiai teigia, kad buitinių atliekų problema kyla dėl aplinkos taršos. Tačiau galima matyti tam tikras amžiaus kategorijų tendencijas: vyresni respondentai dažniau nei jaunesnio amžiaus respondentai linkę teigti, kad buitinių atliekų problemos kyla dėl didėjančių sąvartynų arba dažniau teigia, kad nemato buitinių atliekų keliamų problemų. Kita vertus jaunesnio amžiaus kategorijų respondentai dažniau nei vyresni respondentai buitinių atliekų problemą sieja su augančiu vartojimu. Šiek tiek daugiau iš kitų išsiskiria 30-49 m amžiaus kategorija – **23%**.

2.3 lentelė. Buitinių atliekų problemos priežasčių suvokimas pagal amžiaus grupes (%).

Dėl ko buitinės atliekos yra problema	18-29	30-49	50-64	65 ir daugiau
Dėl aplinkos taršos	34,3	31,1	31,2	32,7
Dėl Gamtinių išteklių netaupaus naudojimo/švaistymo	2,9	3,5	3,0	2,9
Dėl didelių atliekų tvarkymo išlaidų	4,3	7,4	7,7	13,4
Dėl didėjančių sąvartynų plotų	17,1	8,5	9,1	7,0
Dėl augančio vartojimo	17,1	23,0	16,8	10,2
Nemanau, kad tai problema	8,6	6,7	10,7	16,3
Kita	15,7	19,8	21,5	17,5
Iš viso (N = 994)	70	283	298	343

ALYTAUS REGIONO GYVENTOJŲ NUOMONĖS APIE BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMO ATASKAITA

Gretinant duomenis pagal išsimokslinimą, matosi, kad nė viena išsimokslinimo kategorija labiau neišsiskiria (žr. 2.4 lentelę). Visos respondentų grupės dažniausiai buitinių atliekų problemą sieja su aplinkos tarša. Tačiau galima pažymėti, kad aukštąjį išsilavinimą turintys respondentai buitinių atliekų problemą nedaug, bet dažniau pamini dėl augančio vartojimo – **20** %. Savo ruožtu aukštąjį išsilavinimą turintys respondentai taip pat rečiau sieja buitinių atliekų problemą su aplinkos tarša. Tad aukštąjį išsilavinimą turinčiai apklaustųjų grupei kiek labiau būdingas trečiasis aplinkosauginio elgesio tipas.

2.4 lentelė. Buitinių atliekų problemos priežasčių suvokimas pagal išsimokslinimą (%).

Dėl ko buitinės atliekos yra problema	Pradinis	Pagrindinis (nebaigtas vidurinis)	Vidurinis (ir profesinis)	Aukštesnysis (spec. Vidurinis)	Aukštasis
Dėl aplinkos taršos	32,1	45,4	33,1	32,7	25,1
Dėl gamtinių išteklių netaupaus naudojimo /švaistymo	3,7	2,1	2,1	3,2	4,1
Dėl didelių atliekų tvarkymo išlaidų	12,3	9,3	6,4	9,7	10,7
Dėl didėjančių savartynų plotų	6,2	7,2	77,9	9,4	6,6
Dėl augančio vartojimo	6,2	12,4	16,9	16,2	20,3
Nemanau, kad tai problema	24,7	9,3	9,3	11,3	10,0
Kita	14,8	14,4	20,3	17,5	23,2
Iš viso (N = 994)	81	97	236	309	271

Gretinant duomenis pagal šeimos pajamas, matosi, kad taip pat nėra labai išsiskiriančių pajamų grupių, kurioms būtų būdingas išsiskiriantis požiūris į buitinių atliekų problemos priežastis (žr. 2.5 lentelę). Visos respondentų pajamų kategorijos dažniausiai buitinių atliekų problemą sieja su aplinkos tarša. Tačiau matosi akivaizdi tendencija, kad didesnių pajamų respondentai dažniau buitinių atliekų problemą sieja su augančiu vartojimu. Šeimos su didžiausiomis pajamomis, t.y. 1601-2000 lt. – **23** % ir daugiau nei 2001 lt – **24** % dažniausiai buitinių atliekų problemą sieja su augančiu vartojimu.

2.5 lentelė. Buitinių atliekų problemos priežasčių suvokimas skirtingose šeimos pajamų grupėse (%).

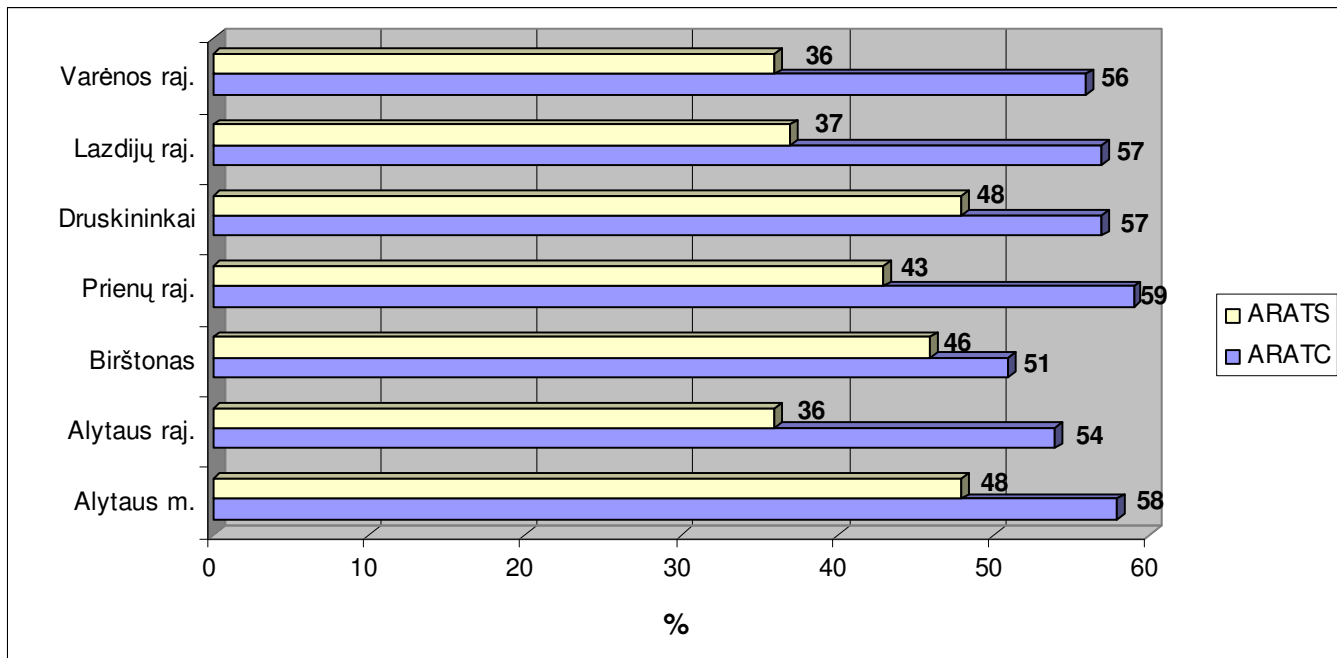
Dėl ko buitinės atliekos yra problema	Iki 400 lt	Nuo 401 iki 800 lt	Nuo 801 iki 1200 lt	Nuo 1201 iki 1600 lt	Nuo 1601 iki 2000 lt	Daugiau nei 2001	Nežinau
Dėl aplinkos taršos	47,4	34,7	33,7	28,6	24,2	30,5	34,1
Dėl Gamtinių išteklių netaupaus naudojimo/švaistymo	5,3	2,0	2,4	5,4	6,3	2,3	2,2
Dėl didelių atliekų tvarkymo išlaidų	15,8	9,5	10,2	11,6	7,4	9,9	6,6
Dėl didėjančių sąvartynų plotų	21,1	8,0	10,8	11,6	9,5	7,0	6,6
Dėl augančio vartojimo	5,3	10,6	14,5	17,9	23,2	23,9	12,6
Nemanau, kad tai problema	5,3	16,6	12,0	6,9	7,4	5,6	15,9
Kita	0	18,6	16,3	16,1	22,1	20,7	22,0
Iš viso (N = 986)	19	199	166	112	95	213	182

3. INFORMACIJOS APIE ATLIEKŲ TVARKYMĄ VERTINIMAS

Kaip jau minėta, pakankamas informacijos turėjimas apie tai, kaip tinkamai tvarkyti komunalines atliekas, yra viena iš svarbiausių aplinkosauginių nuostatų ir elgsenos ugdymo sąlygų. Todėl tyrimo metu siekta išsiaiškinti Alytaus regiono gyventojų informacijos apie buitinių atliekų tvarkymą vertinimą, poreikį, šaltinius, o taip pat institucijų, susijusių su atliekų tvarkymu, žinojimą. Daugiau nei pusė apklaustųjų (**56%**) nurodė, jog yra girdėję apie Alytaus regiono atliekų tvarkymo centrą (ARATC). Panašiai atsakė visų apklausoje dalyvavusių rajonų ir miestų gyventojai. Kita vertus, apie Alytaus regiono atliekų tvarkymo sistemą (ARATS) yra tekę girdėti mažiau nei kas antram respondentui (**43%**). Pažymėtina, jog daugiau apie sistemą girdėjusių gyvena Alytaus, Druskininkų ir Birštono miestuose, o mažiausiai Alytaus ir Varėnos rajonuose (žr. 3.1 pav.).

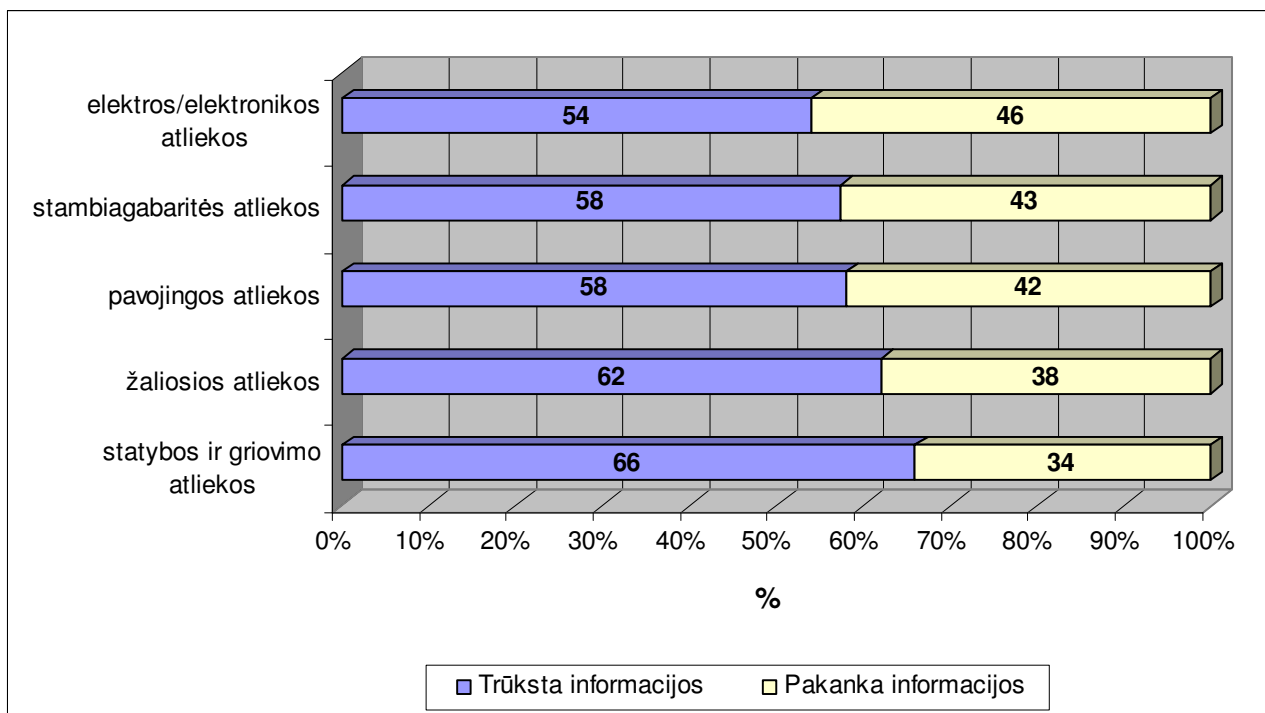
ALYTAUS REGIONO GYVENTOJŲ NUOMONĖS APIE BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMO ATASKAITA

3.1 pav. Žinojimas apie ARATC ir ARATS pagal rajonus (%).

Vertinant informacijos apie tam tikrų atliekų tvarkymo specifiką, akivaizdu, jog daugiau nei pusė Alytaus regiono gyventojų stokoja reikiamos informacijos apie tai, kaip elgtis ir tvarkyti įvairias buitines atliekas (žaliąsias, stambiagabarites, statybos ir griovimo, elektros-elektronikos, pavojingas atliekas). Kaip matyti iš 3.2 paveikslo, ypač tokios informacijos gyventojams trūksta apie statybos ir griovimo bei žaliąsias atliekas ir jų tvarkymą (atitinkamai **66%** ir **62%**).

ALYTAUS REGIONO GYVENTOJŲ NUOMONĖS APIE BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMO ATASKAITA

3.2 pav. Informacijos apie buitinių atliekų tvarkymą vertinimas (%).

Palyginus informacijos apie buitinių atliekų tvarkymą vertinimą skirtinguose Alytaus regiono miestuose ir rajonuose, aiškėja, jog didesnę informacijos trūkumą jaučia rajonų gyventojai, ypač Alytaus, Lazdijų ir Varėnos raj. (žr. 3.1 lentelę). Be to, apklausos metu išryškėjo tam tikri skirtumai tarp rajonų. Pvz., Alytaus miesto ir rajono, Druskininkų miesto ir Varėnos rajono gyventojai labiausiai stokoja informacijos apie statybos ir griovimo bei žaliąsias atliekas. Kita vertus, Birštono miesto gyventojams labiausiai trūksta informacijos apie elektros ir elektronikos atliekų tvarkymą (**70%**), o Lazdijų rajono gyventojams – apie statybos ir griovimo atliekas (**78%**).

3.1 lentelė. Informacijos apie įvairių atliekų tvarkymą trūkumas pagal rajonus (%).

	Alytaus m.	Alytaus raj.	Birštono m.	Prienuj raj.	Druskininkų m.	Lazdijų raj.	Varėnos raj.
Elektros	44,9	62,2	70,0	47,1	41,6	63,4	63,4
Pavojingos	53,2	63,4	62,2	54,3	52,0	66,7	57,1
Stambiagabaritės	51,5	66,2	65,6	43,6	47,2	70,7	68,8
Statybos	66,3	68,8	66,7	54,3	60,8	78,0	70,5
Žaliosios	60,8	69,7	66,7	52,9	54,4	66,7	70,5

ALYTAUS REGIONO GYVENTOJŲ NUOMONĖS APIE BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMO ATASKAITA

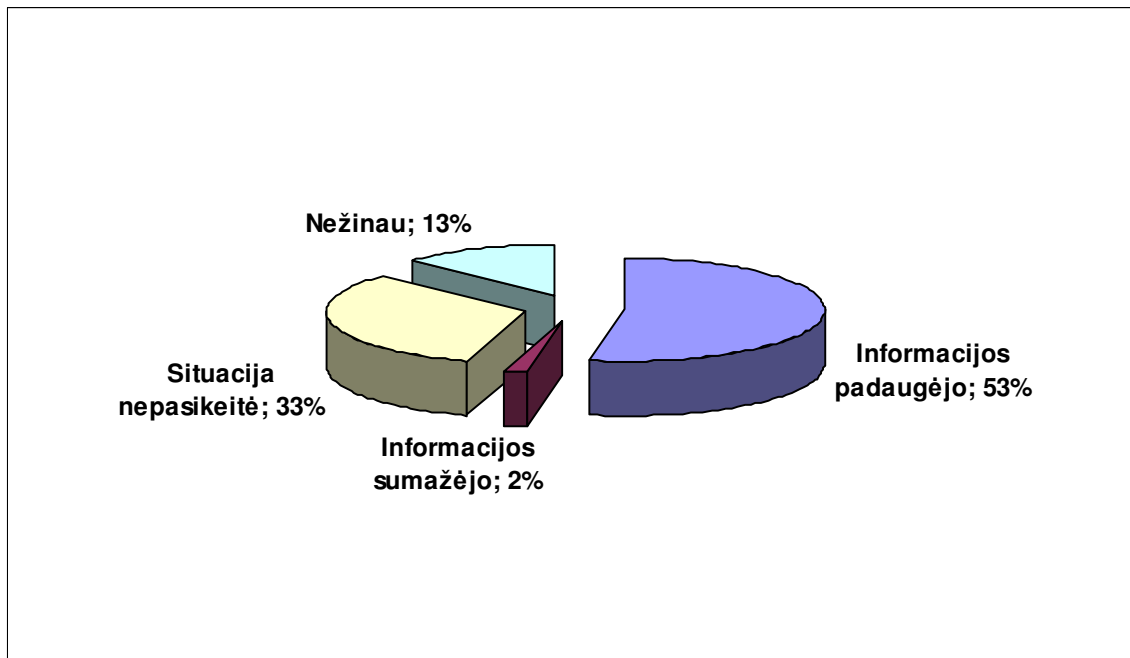
Diferencijavus atsakymus pagal gyvenamąją vietą, vėl gi labiausiai išryškėja informacijos trūkumas apie statybos ir griovimo atliekas, būdingas tiek miesto, tiek kaimo tipo gyvenvietėms (žr. 3.2 lentelę). Taip pat galime stebėti tendenciją, jog kaimo vietovių gyventojai dažniau nurodė informacijos apie įvairių atliekų tvarkymą trūkumą negu miesto vietovių gyventojai, dalyvavę apklausoje.

3.2 lentelė. Informacijos apie įvairių atliekų tvarkymą trūkumas pagal gyvenamąją vietą (%).

	Miestas	Miesto tipo gyvenvietė	Kaimo tipo gyvenvietė	Vienkiemis
Elektros	48,9	55,4	63,0	64,7
Pavojingos	54,9	60,5	63,0	50,0
Stambiagabaritės	52,4	62,3	65,6	64,7
Statybos	64,7	64,6	70,5	65,6
Žaliosios	60,8	63,1	67,3	51,5

Vis dėlto galima teigti, jog apklausos dalyviai teigiamai vertina informacijos pokyčius per pastaruosius 2 metus ir dauguma jų (**53 %**) mano, jog tokios informacijos padaugėjo. Kas trečias Alytaus regiono gyventojas (**33%**) nurodė, jog situacija nepasikeitė ir tik 2 % teigė, jog informacijos sumažėjo. Atkreiptinas dėmesys į tai, jog beveik kas aštuntas apklaustasis (**13%**) nežinojo, kaip reikėtų vertinti šią situaciją (žr. 3.3 pav.).

ALYTAUS REGIONO GYVENTOJŲ NUOMONĖS APIE BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMO ATASKAITA

3.3 pav. Informacijos per pastaruosius 2 metus pokyčiai

Geriausiai situaciją vertina Alytaus ir Druskininkų miestų bei Lazdijų raj. gyventojai, dažniausiai nurodę, jog informacijos apie komunalinių atliekų tvarkymą padaugėjo (žr. 3.3 lentelę). Kita vertus, kas trečias apklausoje dalyvavęs Varėnos ir Alytaus rajonų gyventojas teigė, jog situacija nepasikeitė.

3.3 lentelė. Informacijos per past. 2 metus pokyčiai pagal rajonus (%).

	Alytaus m.	Alytaus raj.	Birštono m.	Prienuj. raj.	Druskininkų m.	Lazdijų raj.	Varėnos raj.
Informacijos padaugėjo	54,9	46,9	51,1	52,1	54,4	57,7	49,1
Informacijos sumažėjo	1,9	0,7	3,3	0,7	4,0	0,8	2,7
Situacija nepasikeitė	30,8	35,7	34,4	31,4	33,6	28,5	35,7
Nežinau	12,4	16,8	11,1	15,7	8,0	13,0	12,5
Iš viso (N=999)	266	143	90	140	125	123	112

ALYTAUS REGIONO GYVENTOJŲ NUOMONĖS APIE BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMO ATASKAITA

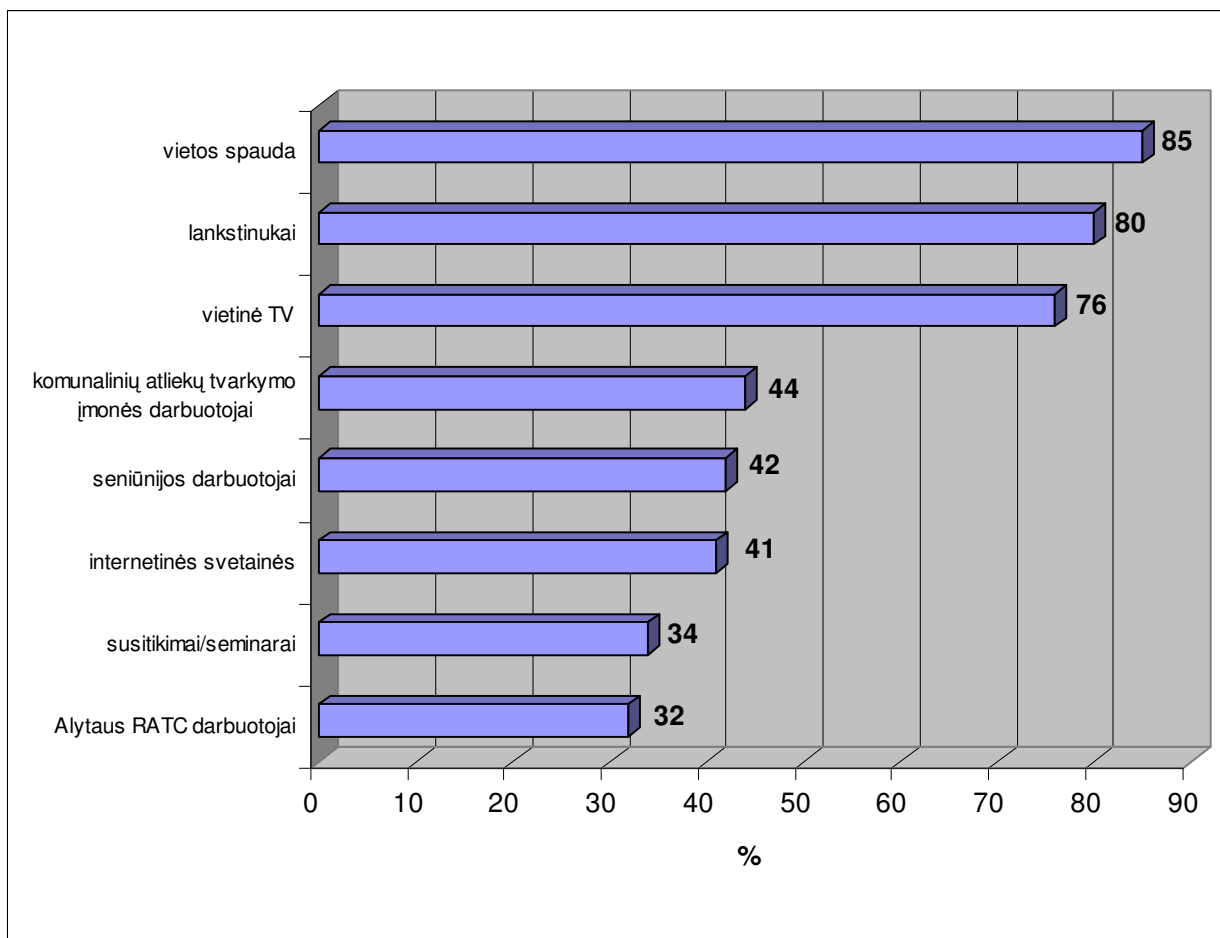
Pagal gyvenamąją vietą, respondentų atsakymai dar labiau išsiskyrė. Kaip matyti iš 3.4 lentelės, teigiamus informacijos pokyčius dažniau pastebi miestų gyventojai. Kaimiškų vietovių gyventojai dažniau nei kiti nežinojo, kaip vertinti tokią situaciją.

3.4 lentelė. Informacijos per past. 2 metus pokyčiai pagal gyvenamąją vietą (%).

	Mieste	Miesto tipo gyvenvietėje	Kaimo tipo gyvenvietėje	Vienkiemyje
Informacijos padaugėjo	55	50,8	48	55,9
Informacijos sumažėjo	2,6	1,5	0,8	0
Situacija nepasikeitė	31,4	36,2	33,9	26,5
Nežinau	11	11,5	17,3	17,6
Iš viso (N=998)	580	130	254	34

Siekiant ugdyti gyventojų aplinkosauginį sąmoningumą, svarbu išsiaiškinti, kokiais komunikaciniais kanalais gyventojus liečianti informacija galėtų būti efektyviausiai perduodama. Kaip rodo apklausos rezultatai, pateikiami 3.4 paveiksle, populiariausi informacijos kanalai, kuriais respondantai norėtų būti informuojami apie komunalinių atliekų tvarkymą, yra tradicinės viešosios komunikacijos priemonės – vietinė spauda (**85%**), lankstinukai (**80%**) ir TV (**76%**). Mažiausiai patrauklus yra bendravimas su įvairių institucijų, atsakingų už atliekų tvarkymą, darbuotojais, taip pat seminarai, susitikimai bei internetinėse svetainėse pateikiama informacija (žr. 3.4 pav.).

ALYTAUS REGIONO GYVENTOJŲ NUOMONĖS APIE BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMO ATASKAITA

3.4 pav. Informacijos šaltiniai, kuriais gyventojai norėtų būti informuojami apie atliekų tvarkymą (%).

Informacijos šaltinių vertinimą ženkliai diferencijuoja socialinės ir demografinės respondentų charakteristikos, pvz. amžius, išsimokslinimas, rajonas, gyvenamoji vieta, būsto tipas. Jaunesni, labiau išsimokslinę respondentai, gyvenantys miestuose ir daugiabučiuose namuose pageidautų gauti informacijos iš savivaldybės arba Alytaus regiono atliekų tvarkymo centro internetinių svetainių. Informacijos šaltinių pasirinkimas pagal skirtingus miestus ir rajonus pateikiamas 3.5 lentelėje. Informacijos gauti tiesiogiai bendraujant su įvairių institucijų darbuotojais labiau pageidauja rajonų, ypač Prienų, Lazdijų, o ne miestų gyventojai. Šiuos rezultatus patvirtina ir kiti duomenys, rodantys, jog miestų gyventojai labiau linkę gauti

ALYTAUS REGIONO GYVENTOJŲ NUOMONĖS APIE BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMO ATASKAITA

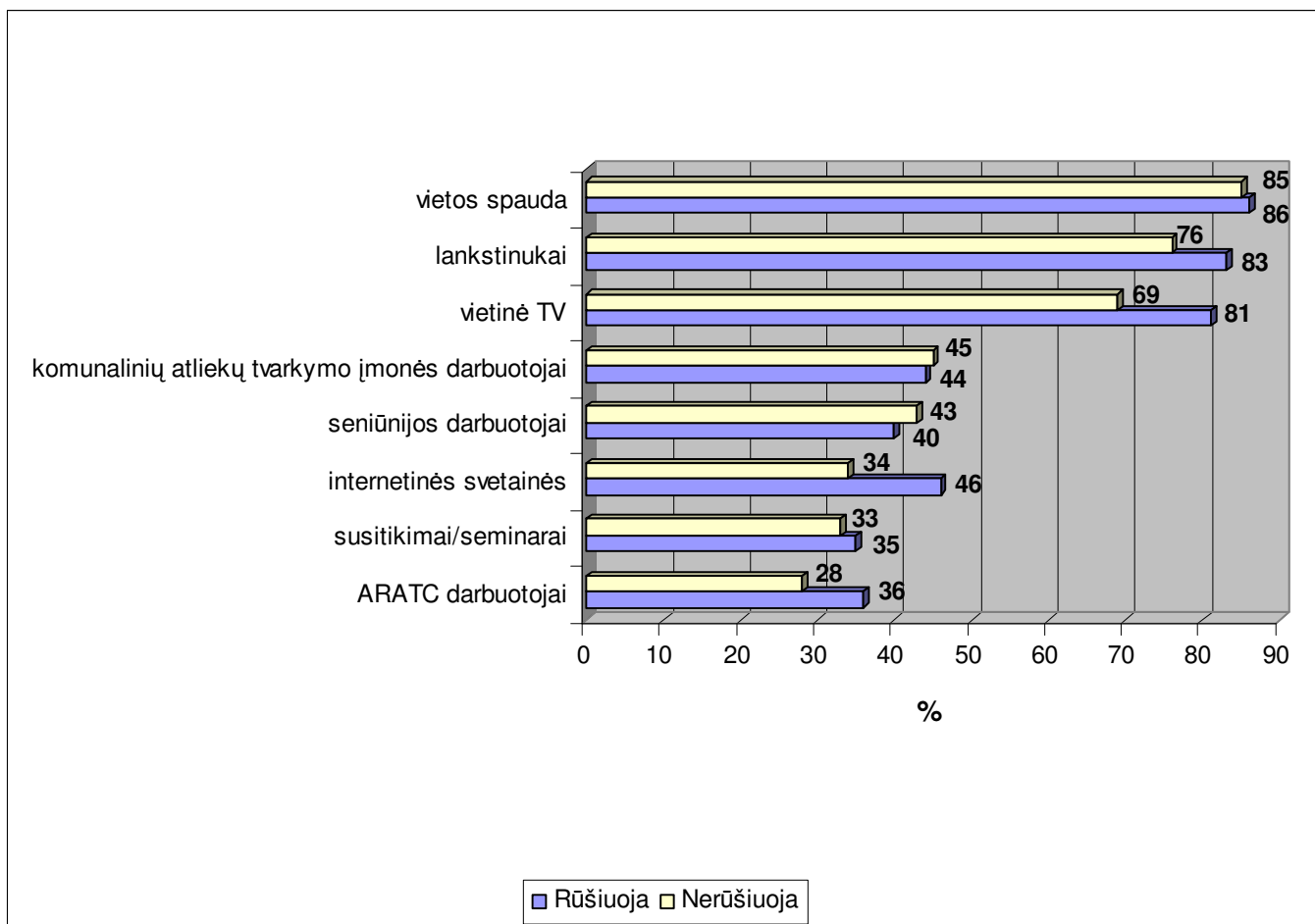
informacijos per žiniasklaidos kanalus arba iš komunalinių atliekų tvarkymo įmonės platinamų lankstinukų, taipgi iš savivaldybės arba ARATC internetinės svetainės.

3.5 lentelė. Informacijos šaltiniai pagal rajonus (%).

	Alytaus m.	Alytaus raj.	Birštono m.	Prienuų raj.	Druskininkų m.	Lazdijų raj.	Varėnos raj.
Komunalinių atliekų tvark. įm. darbuotojai	32,5	51,7	45,6	55,7	34,4	52,8	49,1
Savivaldybės/seniūnijos darbuotojai	26	47,9	38,9	52,1	28,8	60,2	53,6
ARATC darbuotojai	35	35	22,2	41	21,6	29,3	34,8
Savivaldybės ir ARATC internetinės svetainės	47,9	31,7	37,8	40	50	30,9	36,6
Lankstinukai	82	78,3	81,1	88,5	84,7	75,6	62,5
Vietos spauda	80,9	82,5	83,3	90,6	87,1	91,1	83,9
Vietos TV	81,6	82,5	62,9	71,9	87,1	63,4	66,7
Susitikimai/ seminarai	29,7	38,5	31,1	40,3	37,9	32,5	31,2

Informacijos šaltinius diferencijuojant pagal atliekas rūšiuojančius ir nerūšiuojančius respondentus, matyti, jog atliekas rūšiuojantys gyventojai labiau negu nerūšiuojantys akcentuoja lankstinukų, vietos TV ir internetinių svetainių vaidmenį. Be to, ši grupė labiau suinteresuota bendrauti su ARATC darbuotojais (žr. 3.5 pav.).

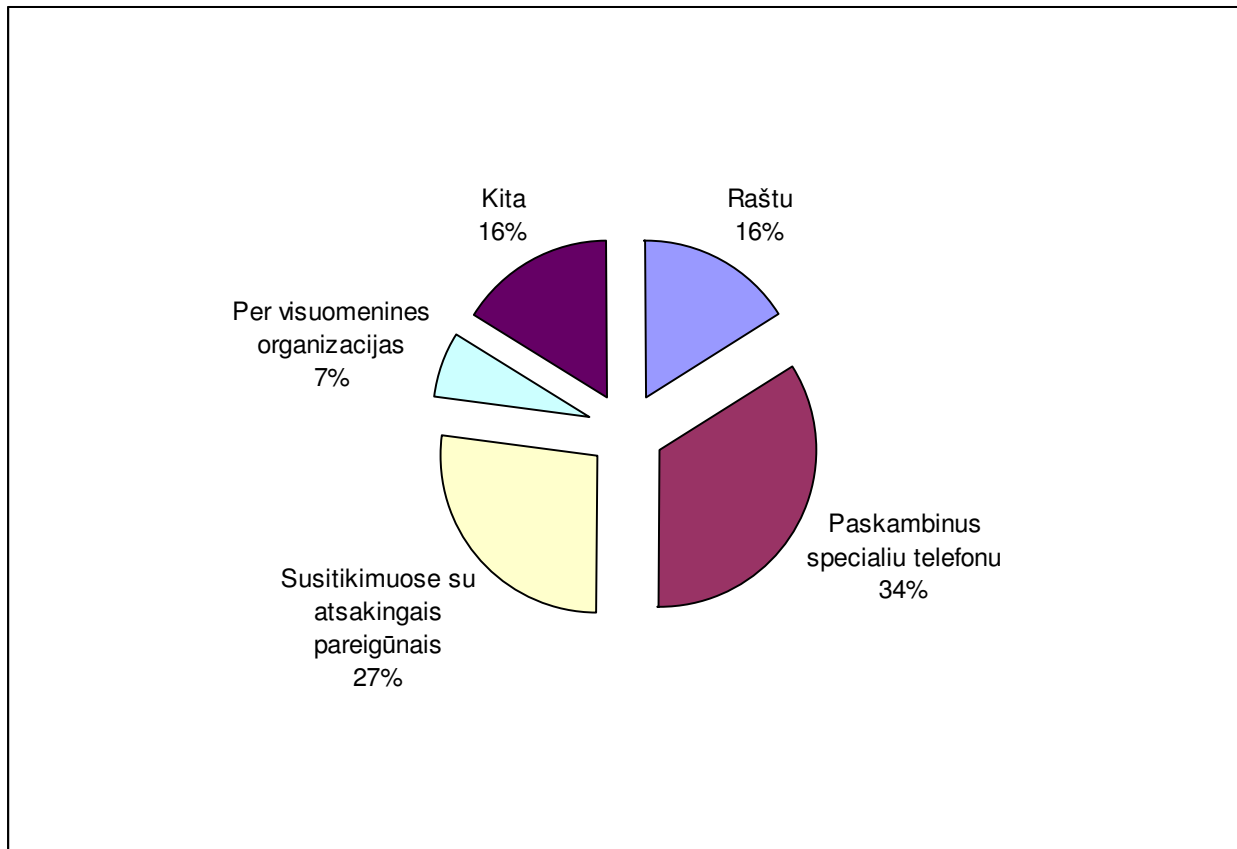
ALYTAUS REGIONO GYVENTOJŲ NUOMONĖS APIE BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMO ATASKAITA

3.5 pav. Informacijos šaltiniai pagal rūšiuojančius ir nerūšiuojančius (%).

Vertinant visuomenės aplinkosauginį sąmoningumą svarbu išsiaiškinti gyventojų aktyvumą, komunikuojant su atitinkamomis institucijomis, išsakant savo nuomonę ir tokiu būdu užtikrinant grįžtamąjį ryšį. Kaip rodo respondentų atsakymai, specialus telefono numeris (34%) ir susitikimai su atsakingais pareigūnais (27%) yra priimtinausi būdai tiems, kurie norėtų išsakyti savo nuomonę apie buitinių atliekų tvarkymą (3.6 pav.). Atsakyme *kita* respondentai dažniausiai nurodė, jog nejaučiantys tam poreikio arba neturintys šiuo klausimu nuomonės.

3.6 pav. Būdai, kuriais gyventojai pageidautų išsakyti savo nuomonę.

Apklauskos rezultatai rodo, jog skirtingų savivaldybių gyventojai nevienodai yra linkę išsakyti savo nuomonę apie buitinių atliekų tvarkymą. Atsakymų į klausimą *Kokiu būdu Jūs norėtumėte išsakyti savo nuomonę vietos valdžiai dėl atliekų tvarkymo?* pasiskirstymas pagal rajonus pateikiamas 3.6 lentelėje. Stebime, jog specialaus telefono numerio paslaugomis dažniausiai naudotųsi Druskininkų ir Birštono gyventojai (atitinkamai **47%** ir **44%**). Norą pareikšti savo nuomonę dėl buitinių atliekų tvarkymo susitikimuose su pareigūnais reiškė Lazdijų rajono gyventojai dažniau nei kiti - **39%**. Na, o visuomeninėmis organizacijomis šiuo atveju labiau pasikliautų Varėnos rajono gyventojai - **13%**.

ALYTAUS REGIONO GYVENTOJŲ NUOMONĖS APIE BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMO ATASKAITA

3.6 lentelė. Būdai, kuriais gyventojai pageidautų išsakyti savo nuomonę, pagal rajonus (%)

	Alytaus m.	Alytaus raj.	Birštono m.	Prienų raj.	Druskininkų m.	Lazdijų raj.	Varėnos raj.
Raštu	19,2	9,2	17,2	12,1	13,6	14,8	25
Spec. Telefono numeriu	34	26,1	43,7	35,7	47,2	32,8	21,4
Susitikimuose su pareigūnais	18,9	32,4	24,1	33,6	19,2	38,5	26,8
Per visuomenines organizacijas	6,4	11,3	2,3	7,1	4	6,6	12,5
Kita	21,5	21,1	12,6	11,4	16	7,4	14,3
Iš viso (N=993)	265	142	87	140	125	122	112

4. BUITINIŲ ATLIEKŲ RŪŠIAVIMAS IR JO PRIEŽASTYS

Apklauso duomenys parodė, kad buitines atliekas rūšiuoja šiek tiek daugiau nei pusė – **55 %** Alytaus regiono respondentų, o nerūšiuoja – **45%** (žr. 4.1 lentelę).

4.1 lentelė. Buitinių atliekų rūšiovimas.

	N	%
Rūšiuoju	545	54,5
Nerūšiuoju	454	45,4
Iš viso	999	99,9

Reikšmingų skirtumų tarp rūšiuojančių vyrų ir moterų nėra. Tarp vyrų rūšiuoja – **53 %**, tarp moterų – **55 %**. Tačiau egzistuoja reikšmingi skirtumai tarp išsilavinimo kategorijų - kuo aukštesnis išsilavinimas, tuo dažniau respondentai rūšiuoja buitines atliekas. Jei su pradiniu išsilavinimu rūšiuoja **38 %** respondentų, tai su aukštesniu net **63 %** (žr. 4.2 lentelę).

4.2 lentelė. Buitinių atliekų rūšiavimas pagal išsilavinimo grupes (%).

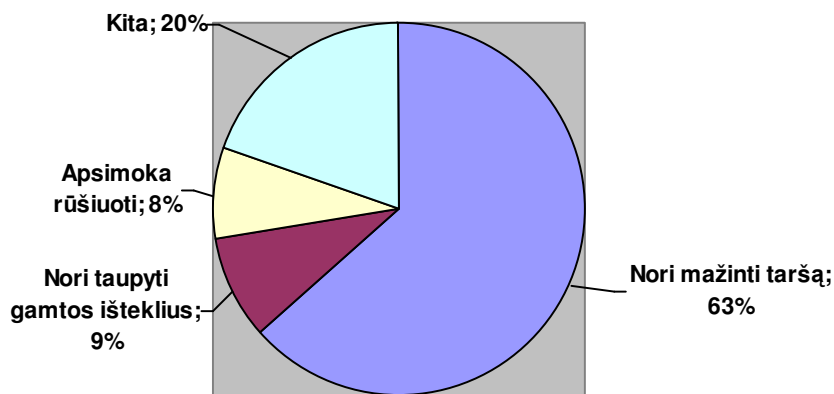
Ar rūšiuojate atliekas	Pradinis	Pagrindinis (nebaigtas vidurinis)	Vidurinis (ir profesinis)	Aukštesnysis (spec. Vidurinis)	Aukštasis
Rūšiuoju	38,3	49,0	49,2	57,6	62,5
Nerūšiuoju	61,7	51,0	50,8	42,4	37,5
Iš viso (N = 996)	81	98	236	309	272

Tarp rūšiuojančių respondentų tradiciškai dažniausiai rūšiuojamas popierius – **84 %**, stiklas – **92 %** ir plastikas – **88 %** arba tos atliekos, kurių konteineriai dažniausiai yra arti respondentų namų. Pavojingas atliekas atskiria **47 %** respondentas, o tai sudaro **25 %** nuo visų apklaustų respondentų. Kitos atliekas rūšiuojamos apie **50 %** (žr. lentelę 4.3.).

4.3 lentelė. Rūšiavimas pagal buitinių atliekų kategorijas.

	%	N	% (N=1000)
Atskiria popierių	83,5	455	45,5
Atskiria stiklą	91,9	500	50,0
Atskiria plastika	87,7	477	47,7
Atskiria metalą	57,9	313	31,3
Atskiria pavojingas atliekas	47,0	250	25,0
Atskiria žaliąsias atliekas	55,4	300	30,0
Atskiria stambiausias atliekas	58,2	311	31,1
Atskiria elektros-elektronikos atliekas	54,5	291	29,1
Atskiria statybos ir griovimo atliekas	47,9	253	25,3

Atsakydami į klausimą, dėl kokios priežasties rūšiuoja, dauguma respondentų nurodė norą mažinti taršą – **63 %** (žr. 4.1 pav.). Tai dominuojanti rūšiavimo motyvacija. Visi kiti motyvai žymiai rečiau paminėti.

4.1 pav. Rūšiavimo priežastys.

Apie 20 % sudaro *kiti* atsakymai. Tarp jų dažniausiai paminėti – dėl to, kad ir kiti rūšiuoja, to reikalauja taisyklės, iš įpratimo, norėtų švaresnės aplinkos, dėl reklamos ir informacijos per TV, pilietinė pareiga ir t.t.

4.1. BUITINIŲ ATLIEKŲ RŪŠIAVIMO PRIEŽASTYS SKIRTINGOSE SAVIVALDYBĖSE

Visose savivaldybėse dominuojantis atliekų rūšiavimo motyvas – noras mažinti taršą, bet Alytaus r. (74%) ir Lazdijų r. (72%) tokių respondentų daugiausia, tuo pačiu šiuose rajonuose mažiausiai buitines atliekas rūšiuojančių respondentų, norinčių taupyti gamtos resursus: Alytaus r. – 0 %, Lazdijų r. – 5,1 % (žr. lentelę 4.4.)

ALYTAUS REGIONO GYVENTOJŲ NUOMONĖS APIE BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMO ATASKAITA

4.4 lentelė. Rūšiavimo priežastys pagal rajonus (%).

	Alytus	Alytaus raj.	Birštonas	Prienų raj.	Druskininkai	Lazdijų raj.	Varėnos raj.
Nori mažinti aplinkos taršą	61,2 (N=112)	74,1 (N=43)	50,9 (N=27)	67,7 (N=44)	64,7 (N=55)	71,8 (N=28)	57,4 (N=27)
Nori taupyti gamtos išteklius	9,8 (N=18)	0	11,3 (N=6)	13,8 (N=9)	7,1 (N=6)	5,1 (N=2)	10,6 (N=5)
Apsimoka rūšiuoti	6,6 (N=12)	13,8 (N=8)	11,3 (N=6)	1,6 (N=3)	2,4 (N=2)	10,3 (N=4)	19,1 (N=9)
Kita	22,4 (N=41)	12,1 (N=7)	26,4 (N=14)	13,8 (N=9)	25,9 (N=22)	12,8 (N=5)	12,8 (N=6)
Iš viso (N = 530)	183	58	53	65	85	39	47

Iš Alytaus regiono dažniausiai rūšiuoja didesnių miestų gyventojai: Alytaus – **71 %**, Druskininkų – **71 %** bei Birštono – **61 %**. Mažiau – Lazdijų r. – **32 %**, Alytaus r. – **41 %**, Varėnos r. – **32 %** (žr. 4.5 lentelę).

4.5 lentelė. Rūšiavimas pagal savivaldybes (%).

	Alytus	Alytaus raj.	Birštonas	Prienų raj.	Druskininkai	Lazdijų raj.	Varėnos raj.
Rūšiuoja	70,8	41,3	61,1	47,1	71,2	31,7	42,9
Nerūšiuoja	29,2	58,7	38,9	52,9	28,8	68,3	57,1
Iš viso (N =1000)	267	143	90	140	125	123	112

4.2. RŪŠIAVIMAS PAGAL GYVENAMOS VIETOVĖS IR GYVENAMOJO BŪSTO TIPĄ

Buitinių atliekų rūšiavimo duomenis pagal miestietiškas ir kaimiškas savivaldybes patvirtina duomenys pagal gyvenamą vietovę (žr. 4.6 lentelę). Lentelėje matosi, kad mieste ir miesto tipo gyvenvietėse rūšiuojama dažniau, nei kaimo vietovėje. Stebina tik tai, kad vienkiemiuose rūšiuoja dažniau nei kaimo tipo gyvenvietėse ir net miesto tipo gyvenvietėse, tačiau vienkiemį palyginti yra nedaug (N= 34), tad nevertėtų daryti didesnių apibendrinimų.

4.6 lentelė. Rūšiavimas pagal gyvenamos vietovės tipą (%).

	Mieste	Miesto tipo gyvenvietė	Kaimo tipo gyvenvietėje	Vienkiemyje
Rūšiuoja	67	41,5	33,5	47,1
Nerūšiuoja	33	58,5	66,5	52,9
Iš viso (N =999)	581	130	254	34

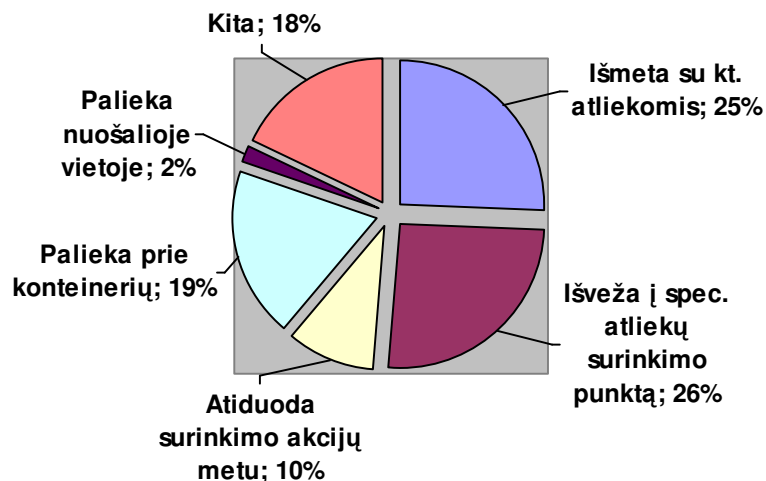
Aptarsime tik privačių ir daugiabučių namų respondentų atsakymus, nes privataus namo dalies ir bendrabučių respondentų yra labai nedaug (žr. lentelę 4.7). Taigi duomenys rodo, kad dažniausiai rūšiuoja daugiabučių namų gyventojai. Galima daryti prielaidą, kad labai didelę reikšmę buitinių atliekų rūšiavimui pirmiausia turi rūšiavimo infrastruktūros sukūrimas, kuri mieste yra labiau išplėtotą nei kaimo vietovėse.

4.7 lentelė. Rūšiavimas pagal gyvenamojo būsto tipą (%).

	Privatus namas	Privataus namo dalis	Daugiabučio namo butas	Bendrabutis
Rūšiuoja	38,8	29,4	76,9	50
Nerūšiuoja	61,2	70,6	23,1	50
Iš viso (N =997)	559	17	416	4

4.3. KITŲ ATLIEKŲ RŪŠIAVIMAS

Į klausimą, kaip dažniausiai elgiatės su kitomis atliekomis (žaliosiomis, stambiagabaritėmis, statybos ir griovimo, elektros-elektronikos, pavojingomis atliekomis) tik – **26 %** atliekas rūšiuojančių respondentų atsakė, kad išveža į specialų atliekų surinkimo punktą, o dar – **10 %** respondentų šias atliekas atiduoda surinkimo akcijų metu (žr. 4.2 pav.). Vadinasi, apie trečdalį atliekas rūšiuojančiųjų respondentų – **36 %** „nestandartines“ buitines atliekas tvarko pagal reikalaujamas taisykles. Likusieji - **65 %** tokių taisyklių nesilaiko, nors tradicines buitines atliekas rūšiuoja.

4.2 pav. Kitų buitinių atliekų rūšiavimas.

4.4. KITŲ ATLIEKŲ RŪŠIAVIMAS PAGAL GYVENAMOS VIETOVĖS IR BŪSTO TIPĄ

Respondentų elgesys su kitomis buitinėmis atliekomis (žaliosiomis, stambiagabaritėmis, statybos ir griovimo, elektros-elektronikos, pavojingomis) pagal gyvenamą vietovę išsibarsto ir nėra vieno kurio nors dominuojančio elgesio (žr. lentelę 4.10.). Jei susumuotume artimų pagal elgesį dviejų klausimų – *Išveža į spec. atliekų surinkimo punktus* ir *Atiduoda šių atliekų surinkimo akcijų metu* – atsakymus, gautume, kad **39 % (mieste), 32 % (miesto tipo gyvenvietėje)** ir **29 % (kaime)** gyvenančių respondentų elgiasi pagal nustatytas taisykles. Dar **22 % (mieste), 23 % (miesto tipo gyvenvietėje), 12 % (kaime)** gyvenančių apklaustųjų šias atliekas palieka prie konteinerių. Pagaliau, **26 % (mieste), 27 % (miesto tipo gyvenvietėje)** bei **14 % (kaime)** „nestandartines“ *kita* buitines atliekas tvarko ne pagal reikalavimus. Net **47 %** vienkiamų respondentų nurodo, kad renkasi *kita* variantą, tvarkydami su nestandartinėmis buitinėmis atliekamomis. Tarp atsakymų *kita* dažniausiai nurodoma, jog tokių atliekų respondantai neturi, jas sudegina, atiduoda kitiems, kaupia arba perdirba ir t.t.

4.8 lentelė. Kitų atliekų rūšiavimas pagal gyvenamos vietovės tipą (%).

	Mieste	Miesto tipo gyvenvietė	Kaimo tipo gyvenvietėje	Vienkiemyje
Išmeta su kitomis atliekomis	24,5	23,6	30,5	14,7
Išveža i specialų atliekų surinkimo punktą	30,1	21,3	17,7	29,4
Atiduoda šių atliekų surinkimo akcijų metu	9,1	11	11,1	5,9
Palieka prie buitinių atliekų konteinerių	22,4	22,8	12,3	0
Palieka nuošalioje vietoje	1,6	3,1	2,1	2,9
Kita	12,3	18,1	26,3	47,1
Iš viso (N = 975)	571	127	243	34

Analizuojant duomenis pagal gyvenamojo būsto tipą, matosi, kad respondentų elgesys, atitinkantis ir neatitinkantis „nestandartinių“ *kitų* atliekų rūšiavimo taisykles pasiskirsto apylygiai (žr. 4.9 lentelę). Susumavus pagal prasmę artimus klausimus: pirma grupė – *Išmeta su kitomis buitinėmis atliekomis* ir *Palieka prie buitinių atliekų konteinerių*; antra grupė – *Išveža i specialų atliekų surinkimo punktą* ir *Atiduoda šių atliekų surinkimo akcijų metu*, privačių namų (kartu su privataus namo dalies) ir palyginus su daugiabučių respondentų atsakymais, matosi tam tikri skirtumai. Žaliųjų, stambiagabaričių, statybos ir griovimo, elektros-elektronikos ir pavojingų atliekų tvarkymo taisyklių dažniausiai nesilaiko: privačių namų - **42 %** ir daugiabučių namų - **53 %** respondentai. Tuo tarpu pagal taisykles su atliekomis tvarkosi šiek tiek mažiau respondentų: privačių namų – **36 %** ir daugiabučių namų – **37 %**. Nedaug, bet vis dėlto atsiranda respondentų, kurie galėtų būti baudžiami dėl savo elgesio, nes šias atliekas palieka nuošalioje vietoje – **4%**.

4.9 lentelė. Kitų atliekų rūšiavimas pagal gyvenamojo būsto tipą (%).

	Privatus namas	Privataus namo dalis	Butas daugiabutyje	Bendrabutis
Išmeta su kitomis atliekomis	26 (N=141)	29,4 (N=5)	23,9 (N=98)	66,7 (N=2)
Išveža į specialų atliekų surinkimo punktą	25,5 (N=138)	5,9 (N=1)	27,3 (N=112)	0
Atiduoda šių atliekų surinkimo akcijų metu	10,1 (N=55)	11,8 (N=2)	9,3 (N=38)	0
Palieka prie buitinių atliekų konteinerių	14 (N=76)	17,6 (N=3)	26,3 (N=108)	33,3 (N=1)
Palieka nuošalioje vietoje	1,7(N=9)	0	2,4(N=10)	0
Kita	22,7(N=123)	35,3(N=6)	10,7(N=44)	0
Iš viso (N= 972)	542	17	410	3

4.5. KITŲ ATLIEKŲ RŪŠIAVIMAS PAGAL SAVIVALDYBES

Apklausa atskleidė, kad *kitas* (žaliąsias, stambiagabarites, statybos ir griovimo, elektros-elektronikos, pavojingas) atliekas įvairių savivaldybių respondentai dažniausiai išmeta su kitomis buitinėmis atliekomis arba palieka prie konteinerių, tuo nusižengdami buitinių atliekų tvarkymo taisyklėmis (žr. 4.10 lentelę). Tačiau toks elgesys nėra dominuojantis ir skiriasi savivaldybėse. Pvz., kas trečias Prienų rajono ir Druskininkų miesto savivaldybės respondentas tokias atliekas linkę išvežti į spec. surinkimo punktus. Apjungus pagal prasmę artimų klausimų - *Išvežate į specialų atliekų surinkimo punktą ir Atiduodate šių atliekų surinkimo akcijų metu* atsakymus, matyti, kad visose savivaldybėse, išskyrus Alytaus raj. ir Birštoną, daugiau kaip trečdalis, o kai kur ir daugiau nei pusė (pvz., Prienų raj.) respondentų elgiasi pagal tokių atliekų tvarkymo taisykles.

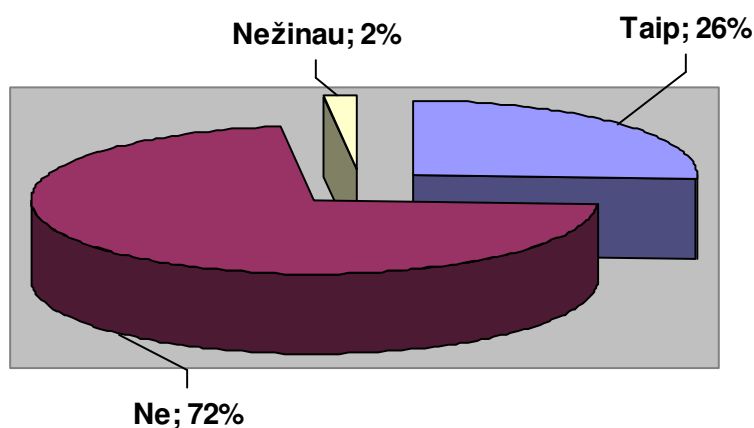
ALYTAUS REGIONO GYVENTOJŲ NUOMONĖS APIE BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMO ATASKAITA

4.10 lentelė. Kitų atliekų rūšiavimas pagal savivaldybes (%)

	Alytus	Alytaus raj.	Birštonas	Prienų raj.	Druskininkai	Lazdijų raj.	Varėnos raj.
Išmetate su kitomis atliekomis	24,3 (N=63)	35,4 (N=46)	32,6 (N=29)	15,1 (N=21)	26,4 (N=33)	23 (N=28)	25,9 (N=29)
Išvežate i specialų atliekų surinkimo punktą	29,7 (N=77)	23,8 (N=31)	15,7 (N=14)	33,1 (N=46)	28,8 (N=36)	22,1 (N=27)	18,8 (N=21)
Atiduodate šių atliekų surinkimo akcijų metu	6,6 (N=17)	3,8 (N=5)	10,1 (N=9)	18,7 (N=26)	11,2 (N=14)	12,3 (N=15)	8,0 (N=9)
Paliekate prie buitinių atliekų konteinerių	21,6 (N=56)	13,1 (N=17)	27 (N=24)	17,3 (N=24)	28 (N=35)	10,7 (N=13)	17 (N=19)
Paliekate nuošalioje vietoje	3,1 (N=8)	5,4 (N=7)	2,2 (N=2)	0	0,8 (N=1)	0	0,9 (N=1)
Kita	14,7 (N=38)	18,5 (N=24)	12,4 (N=11)	15,8 (N=22)	4,8 (N=6)	32 (N=39)	29,5 (N=33)
Iš viso (N = 987)	259	130	100	139	125	122	112

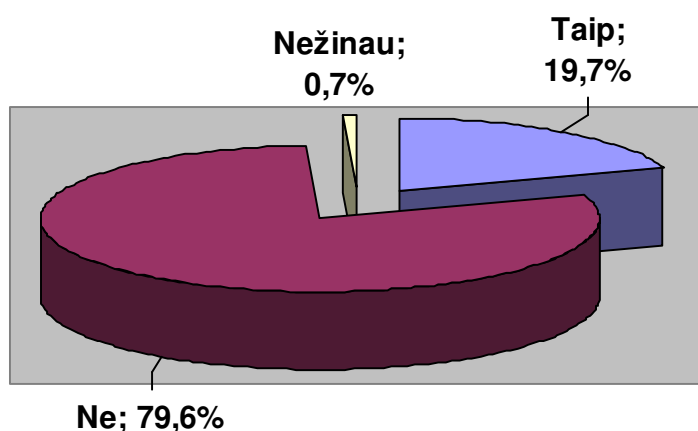
5. BUITINIŲ ATLIEKŲ NERŪŠIAVIMAS IR TO PRIEŽASTYS

Net **72 %** atliekas nerūšiuojančiųjų respondentų (tai sudarytų **33 %** nuo visų atsakiusių respondentų) teigia, kad neturi namuose rūšiavimo sąlygų (žr. 5.1 pav.).

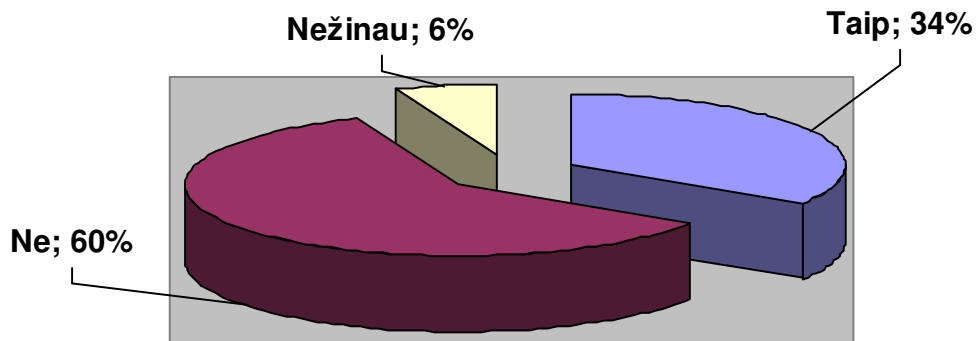
5.1 pav. Ar namuose turite sąlygas rūšiuoti buitines atliekas?

Tuo tarpu beveik **79 %** nerūšiuojančių respondentų (tai sudarytų **36 %** nuo visų atsakiusių respondentų) nurodė, kad arti namų nėra atliekų rūšiavimo konteinerių (žr. 5.2 pav.).

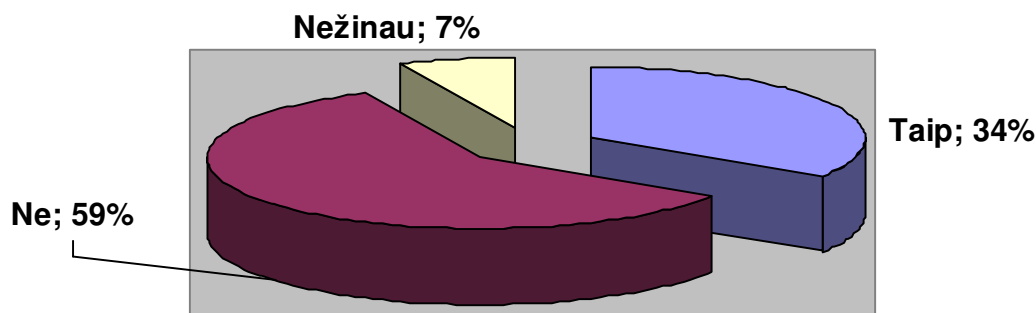
5.2 pav. Ar arti Jūsų namų yra specialūs atliekų rūšiavimo konteineriai?

[klausimą, ar žino apie specialiąsias kompostavimo ir stambųjų atliekų surinkimo aikšteles, teigiamai atsakė trečdalis – **34 %** buitines atliekas nerūšiuojančiųjų respondentų. **61 %** atliekų nerūšiuojančiųjų respondentų nežinojo apie tokias aikšteles (žr. 5.3 pav.).

5.3 pav. Ar žinote specialiąsias kompostavimo ir stambųjų atliekų surinkimo aikšteles?

Nerūšiuojančiųjų buitines atliekas respondentų – **59 %** teigė, kad neturi informacijos apie atliekų rūšiovimą, o trečdalis – **34 %** respondentų nurodė, kad turi pakankamai informacijos apie buitinių atliekų rūšiovimą, bet prisipažino, kad atliekų vis tiek nerūšiuoja (žr. 5.4 pav.).

5.4 pav. Ar Jums pakanka informacijos apie atliekų rūšiovimą?

Kadangi atliekų nerūšiuojantys respondentai privalėjo atsakyti į visus su nerūšiovimo priežastimis susijusius klausimus, tai galima daryti prielaidą, kad kiekviena minėta priežastis atskirai galėjo lemti respondentų motyvaciją ir elgesį nerūšiuoti buitinių atliekų.

5.1. NERŪŠIOVIMO PRIEŽASTYS PAGAL GYVENAMĄJĄ VIETOVĘ

Apklauso duomenys patvirtina, kad miesto gyventojai turi daugiau informacijos ir jiems labiau prieinama atliekų tvarkymo infrastruktūra nei kaimo vietovių gyventojams. Kadangi šiuo atveju aptariami atliekų nerūšiuojantys respondentai, tai reikia pažymėti, jog dauguma tiek miesto, tiek kaimo vietovių gyventojų turi apie tai mažiau informacijos ir arti savo namų neranda rūšiovimui skirtų konteinerių.

5.1 lentelė. Rūšiavimo sąlygų namuose turėjimas pagal vietovės tipą (%).

	Mieste	Miesto tipo gyvenvietė	Kaimo tipo gyvenvietėje	Vienkiemyje
Turi sąlygas	29,6	25,0	21,3	27,8
Neturi	69,1	73,7	76,3	61,1
Nežinau	1,1	1,3	2,4	11,1
Iš viso (N = 451)	188	76	169	18

Didesnė nerūšiuojančiųjų respondentų dalis tiek kaime, tiek mieste teigė, kad namuose neturi atliekų rūšiavimui reikalingų sąlygų, o beveik ketvirtadalis (mieste – **30 %**) respondentų teigė, kad turi rūšiavimo sąlygas, bet vis tiek nerūšiuoja (žr. 5.1 lentelę)

5.2 lentelė. Atliekų specialių rūšiavimo konteinerių buvimas arti namų pagal vietovės tipą (%).

	Mieste	Miesto tipo gyvenvietė	Kaimo tipo gyvenvietėje	Vienkiemyje
Yra specialūs konteineriai	28,6	18,4	11,2	11,1
Nėra	69,8	81,6	88,8	88,9
Nežinau	1,6	0	0	0
Iš viso (N = 452)	189	76	169	18

Apklaustos rezultatai rodo, kad net – **29 %** mieste nerūšiuojančiųjų respondentų teigia, kad arti namų yra atliekų rūšiavimo konteineriai, bet vis tiek jų rūšiavimu neužsiima. Net **70 %** miesto ir **82 %** miesto tipo gyvenviečių respondentų nurodė, kad arti jų namų nėra atliekų rūšiavimui skirtų konteinerių. Kaimo vietovėse tokių respondentų dar daugiau (žr. 5.2 lentelę).

5.3 lentelė. Žinojimas apie specialiąsias kompostavimo ir stambųjų atliekų surinkimo aikštes pagal vietovės tipą (%).

	Mieste	Miesto tipo gyvenvietė	Kaimo tipo gyvenvietėje	Vienkiemyje
Žinau apie spec. aikštes	44,4	28,9	24,3	27,8
Nežinau	55,6	68,1	75,7	72,2
Iš viso (N = 452)	189	76	169	18

ALYTAUS REGIONO GYVENTOJŲ NUOMONĖS APIE BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMO ATASKAITA

Apie specialiąsias buitinių atliekų surinkimo aikšteles žino – **44 %** mieste gyvenančių ir atliekų nerūšiuojančių respondentų. Kitose vietovėse tokių yra tik apie ketvirtis respondentų (žr. 5.3 lentelę).

5.4 lentelė. Informacijos apie rūšiovimą pakankamumas pagal vietovės tipą (%).

	Mieste	Miesto tipo gyvenvietė	Kaimo tipo gyvenvietėje	Vienkiemyje
Informacijos pakanka	39,2	32,9	29,8	27,8
Nepakanka	55,0	63,2	61,9	50
Nežinau	5,8	3,9	8,3	22,2
Iš viso (N = 451)	189	76	168	18

Daugiau kaip pusė miesto ir kaimo atliekas nerūšiuojančių respondentų teigia, kad jiems nepakanka informacijos apie atliekų rūšiovimą. Ypač informacijos trūkumą jaučia mažesnių miestelių ir kaimiškų vietovių gyventojai. Kita vertus, kas trečias nerūšiuojantis apklaustasis teigė, jog informacijos yra pakankamai (žr. 5.4 lentelę).

5.2. NERŪŠIAVIMO PRIEŽASTYS PAGAL GYVENAMOJO BŪSTO TIPĄ

Daugiau kaip pusė privačių ir daugiabučių namų atliekas nerūšiuojančiųjų respondentų nežino, kad yra specialiosios kompostavimo ir stambiųjų atliekų surinkimo aikštelės (žr. lentelę 5.9.).

5.4 lentelė. Žinojimas apie specialiąsias kompostavimo ir stambiųjų atliekų surinkimo aikšteles pagal gyvenamojo būsto tipą (%).

	Privatus namas	Privataus namo dalis	Daugiabučio namo butas
Žinau	32,3	27,3	41,1
Nežinau	67,7	72,7	58,9
Iš viso (N = 447)	341	11	95

Taip pat dauguma privačių ir daugiabučių namų respondentų teigia, kad neturi sąlygų rūšiuoti atliekas. Šiuo atveju nestebintų daugiabučių namų respondentų atsakymai, tačiau net ir

ALYTAUS REGIONO GYVENTOJŲ NUOMONĖS APIE BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMO ATASKAITA

kas ketvirtas privačių namų respondentas teigia, kad namuose neturi atliekų rūšiavimo sąlygų (**23%**). (žr. 5.5 lentelę).

5.5 lentelė. Rūšiavimo sąlygos namuose pagal gyvenamojo būsto tipą (%).

	Privatus namas	Privataus namo dalis	Daugiabučio namo butas
Turi sąlygas	23,2	27,3	34,7
Neturi	74	72,7	65,3
Nežinau	2,6	0	0
Iš viso (N = 444)	340	11	95

Stebina, kad net – **40 %** daugiabučių namų respondentų teigia, kad arti namų nėra specialių atliekų rūšiavimo konteinerių. Bet lyginant absoliučius privačių namų (N=341) ir daugiabučių namų (N=95) respondentų skaičius, akivaizdu, kad nėra daug daugiabučių namų respondentų, teigiančių, jog arti namų nėra rūšiavimo konteinerių (žr. 5.6 lentelę).

5.6 lentelė. Specialių atliekų rūšiavimo konteinerių buvimas arti namų pagal gyvenamojo būsto tipą (%).

	Privatus namas	Privataus namo dalis	Daugiabučio namo butas
Yra specialūs konteineriai	14,4	9,1	40,0
Nėra	85,0	90,9	58,9
Nežinau	0,6	0	1,1
Iš viso (N = 447)	341	11	95

Dažniausiai nerūšiuojantieji privačių – **59 %** ir daugiabučių – **55 %** namų respondentai teigė, kad jiems nepakanka informacijos apie atliekų rūšiavimą, tuo tarpu trečdalis nurodė, jog informacijos pakanka (žr. 5.7 lentelę).

5.7 lentelė. Informacijos apie rūšiavimą pakankamumas pagal gyvenamojo būsto tipą (%).

	Privatus namas	Privataus namo dalis	Daugiabučio namo butas
Informacijos	33,2	27,3	38,9

ALYTAUS REGIONO GYVENTOJŲ NUOMONĖS APIE BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMO ATASKAITA

pakanka			
Nepakanka	59,1	72,7	54,7
Nežinau	7,6	0	6,3
Iš viso (N = 446)	340	11	95

5.3. NERŪŠIAVIMO PRIEŽASTYS PAGAL SAVIVALDYBES

Lyginant pagal savivaldybes atliekas nerūšiuojančius respondentus, matosi, kad visose savivaldybėse tik trečdalis respondentų turi pakankamai informacijos apie rūšiavimą. Mažiausiai informacijos turi Alytaus – **69 %** ir Prienų – **64 %** rajonų respondentai. Kitose savivaldybėse apie pusė respondentų neturi pakankamai informacijos apie atliekų rūšiavimą (žr. 5.8 lentelę).

5.8 lentelė. Informacijos apie rūšiavimą pakankamumas pagal rajoną (%).

	Alytus	Alytaus raj.	Birštonas	Prienų raj.	Druskininkai	Lazdijų raj.	Varėnos raj.
Informacijos pakanka	38,2	26,2	32,4	34,2	38,9	34,5	37,5
Nepakanka	55,3	69,0	55,9	64,4	52,8	58,3	48,4
Nežinau	6,6	4,8	11,8	1,4	8,3	7,1	14,1
Iš viso (N = 451)	76	84	34	73	36	84	64

Alytaus rajono – **91 %** ir Lazdijų rajono – **86 %** atliekų nerūšiuojančių respondentų dažniausiai nurodo, kad arti namų nėra rūšiavimo konteinerių (žr. 5.9 lentelę).

5.9 lentelė. Specialių rūšiavimo konteinerių buvimas arti namų pagal savivaldybes (%).

	Alytus	Alytaus raj.	Birštonas	Prienų raj.	Druskininkai	Lazdijų raj.	Varėnos raj.
Yra specialūs konteineriai	27,6	9,5	20,0	16,4	41,7	14,3	21,9
Nėra	72,4	90,5	77,1	82,2	55,6	85,7	78,1
Nežinau	0	0	2,9	1,4	2,8	0	0
Iš viso (N = 451)	76	84	35	73	36	84	64

Apie specialiąsias kompostavimo ir stambiųjų atliekų surinkimo aikšteles dažniausiai žino atliekų nerūšiuojantys respondentai, miestų gyventojai. Pvz., Alytaus mieste – **41 %**, Druskininkuose – **47 %** bei Prienų rajone – **52 %** (žr. 5.10 lentelę).

ALYTAUS REGIONO GYVENTOJŲ NUOMONĖS APIE BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMO ATASKAITA

5.10 lentelė. Žinojimas apie specialiąsias kompostavimo ir stambiųjų atliekų surinkimo aikštes pagal savivaldybes (%).

	Alytus	Alytaus r.	Birštonas	Prienų r.	Druskininkai	Lazdijų r.	Varėnos r.
Žinau	40,8	16,7	22,9	52,1	47,2	21,4	40,6
Nežinau	59,2	83,3	77,2	48	52,8	78,6	59,0
Iš viso (N = 451)	76	84	35	73	36	84	64

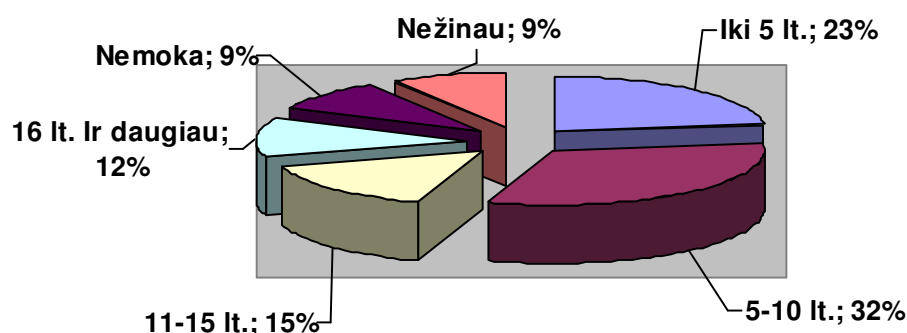
Dauguma respondentų teigia, kad neturi namuose atliekų rūšiavimui tinkamų sąlygų. Tačiau net trečdalis Alytaus – **32 %** ir Birštono – **34 %** respondentų turi namuose tokias sąlygas, tačiau vis tiek atliekų nerūšiuoja (žr. 5.11 lentelę).

5.11 lentelė. Buitinių atliekų rūšiavimo sąlygos namuose pagal savivaldybes (%).

	Alytus	Alytaus r.	Birštonas	Prienų r.	Druskininkai	Lazdijų r.	Varėnos r.
Turi sąlygas	32	20,2	34,3	16,4	22,2	27,4	31,3
Neturi	68,0	73,8	60,0	83,6	75,0	72,6	67,2
Nežinau	0	6,0	5,7	0	2,8	0	1,6
Iš viso (N = 451)	75	84	35	73	36	84	64

6. BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO MOKESTIS

Apklausa parodė, kad beveik trečdalis – **32 %** Alytaus regiono respondentų moka nuo **5 iki 10 lt.** atliekų tvarkymo mokestį. **Iki 5 lt** moka penktadalis respondentų (**23%**), o likusieji – 11 lt. ir daugiau (žr. 6.1 pav.).

6.1 pav. Buitinių atliekų tvarkymo mokestis.

Duomenys pagal savivaldybes rodo, kad mažiausiai (iki 5 lt) moka Birštono – **39 %** ir Prienų rajono – **36 %** respondentų. Daugiausiai (16.lt ir daugiau) moka Druskininkų – **36 %** respondentų (žr. 6.1 lentelę).

6.1 lentelė. Buitinių atliekų tvarkymo mokestis pagal savivaldybes (%).

	Alytus	Alytaus raj.	Birštonas	Prienų raj.	Druskininkai	Lazdijų raj.	Varėnos raj.
iki 5 Lt	27,4	16,3	38,9	35,7	5,6	20,7	16,4
5-10 Lt	41	43,3	24,4	31,4	24,8	25,6	20,9
11-15 Lt	18	10,6	5,6	10,7	30,6	8,3	17,3
16 Lt ir daugiau	5,3	2,1	10	3,6	36,3	21,5	16,4
Nemoka	1,1	25,5	3,3	8,6	2,4	5,0	25,5
Nežino	7,1	2,1	17,8	10,0	3,2	19,0	3,6
Iš viso (N=992)	266	141	90	140	124	121	110

Dažniausiai privačių ir daugiabučių namų gyventojai moka nuo 5 iki 10 lt. Nors privataus namo dalies gyventojai iš visų tipų dažniausiai moka 5-10 lt, bet tokių respondentų yra nedidelis

ALYTAUS REGIONO GYVENTOJŲ NUOMONĖS APIE BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMO ATASKAITA

skaičius (n=4), tad dėl šios kategorijos respondentų daryti apibendrinimus būtų netikslu (žr. 6.2 lentelę).

6.2 lentelė. Buitinių atliekų tvarkymo mokestis pagal gyvenamojo būsto tipą (%).

	Privatus namas	Privataus namo dalis	Daugiabučio namo butas
iki 5 Lt	20,3	17,6	27,8
5-10 Lt	30,6	47,1	32,9
11-15 Lt	14,5	17,6	16,2
16 Lt ir daugiau	13,2	5,9	11,1
Nemoka	15,2	5,9	1,0
Nežino	6,3	5,9	11,1
Iš viso (N=984)	553	17	414

Gretinant duomenis pagal gyvenamąją vietovę, matosi, kad dažniausiai (apie trečdalis respondentų, išskyrus vienkiemius gyventojus) vyrauja nuo 5 iki 10 lt. mokestis už buitinių atliekų tvarkymą. Vienkiemiuose ir kaimo vietovėje gyvenantys respondentai dažniau iš viso nemoka už atliekų tvarkymą: kaimo tipo gyvenvietėje – 24%, vienkiemyje –70 %. Tuo tarpu mieste tokių respondentų rečiausiai pasitaiko (žr. 6.3 lentelę).

6.3 lentelė. Buitinių atliekų tvarkymo mokestis pagal gyvenamąją vietovę (%).

	Mieste	Miesto tipo gyvenvietė	Kaimo tipo gyvenvietėje	Vienkiemyje
iki 5 Lt	24,4	26,2	20,9	12,1
5-10 Lt	34,4	31,5	29,3	12,1
11-15 Lt	17,8	16,2	10,4	0
16 Lt ir daugiau	13,1	13,8	9,6	3,0
Nemoka	0,9	3,1	23,7	69,7
Nežino	9,5	9,2	6,0	3,0
Iš viso (N=991)	579	130	249	33

IŠVADOS

BUITINIŲ ATLIEKŲ PROBLEMOS SUVOKIMAS ALYTAUS REGIONE

1. Buitines atliekas rūšiuoja – **55 %** Alytaus regiono respondentų ir atitinkamai nerūšiuoja – **45%**.
2. **16 %** respondentų buitinių atliekų problemą suvokia kaip augančio vartojimo problemą
3. Beveik trečdalis visų amžiaus grupių respondentų dažniausiai teigia, kad buitinių atliekų problema kyla dėl aplinkos taršos
4. Vyresni respondentai dažniau nei jaunesnių amžiaus kategorijų respondentai linkę teigti, kad buitinių atliekų problemos kyla dėl didėjančių sąvartynų arba dažniau iš viso nemato buitinių atliekų problemos. Kita vertus jaunesnių amžiaus kategorijų respondentai dažniau nei vyresnės grupės buitinių atliekų problemą sieja su augančiu vartojimu.
5. 30-49 m amžiaus kategorija – **23%** dažniau nei kitos amžiaus kategorijos buitinių atliekų problemą sieja su augančiu vartojimu.

INFORMACIJOS ŠALTINIŲ VERTINIMAS

6. Apie Alytaus regiono atliekų tvarkymo centrą yra girdėję **56%** apklausoje dalyvavusių rajonų ir miestų gyventojai. Kita vertus, kiek mažiau nei respondentų (**43%**) yra girdėję apie Alytaus regiono atliekų tvarkymo sistemą.
7. **53%** dalyvavusių apklausoje nurodė, kad informacijos apie buitinių atliekų tvarkymą per pastaruosius 2 metus padaugėjo. **33%** nurodė, jog situacija nepasikeitė, **13%** nežinojo, kaip reikėtų vertinti šią situaciją ir tik **2 %** teigė, jog informacijos sumažėjo.
8. **66 %** respondentų nurodė, kad jiems trūksta informacijos apie statybos ir griovimo atliekų tvarkymą; **62%** - apie žaliąsias atliekas; **58%** - pavojingas ir stambiagabarites, o **54%** – elektros ir elektronikos atliekas.

ALYTAUS REGIONO GYVENTOJŲ NUOMONĖS APIE BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMO ATASKAITA

9. Alytaus miesto ir rajono, Druskininkų miesto ir Varėnos rajono gyventojai labiausiai stokoja informacijos apie statybos ir griovimo bei žaliąsias atliekas. Birštono miesto gyventojams labiausiai trūksta informacijos apie elektros ir elektronikos atliekų tvarkymą (**70%**), o Lazdijų rajono gyventojams – apie statybos ir griovimo atliekas (**78%**).
10. Informacijos apie komunalinių atliekų tvarkymą respondentai norėtų gauti per vietinę spaudą (**85%**), lankstinukus (**80%**) ir TV (**76%**). Mažiausiai patrauklus yra bendravimas su atliekų tvarkymu susijusių institucijų darbuotojais, seminarai ir susitikimai bei internetinėse svetainėse pateikiama informacija.
11. Specialus telefono numeris ir susitikimai su atsakingais pareigūnais yra priimtinausi būdai tiems, kurie norėtų išsakyti savo nuomonę apie buitinių atliekų tvarkymą (atitinkamai **34%** ir **27%**).
12. Specialaus telefono numerio paslaugomis dažniausiai naudotąsi Druskininkų ir Birštono gyventojai (atitinkamai **47%** ir **44%**). Norą pareikšti savo nuomonę dėl buitinių atliekų tvarkymo susitikimuose su pareigūnais Lazdijų rajono gyventojai išreiškė dažniau nei kiti - **39%**. Visuomeninėmis organizacijomis šiuo atveju labiau pasikliautų Varėnos rajono gyventojai - **13%**.

BUITINIŲ ATLIEKŲ RŪŠIAVIMAS

13. Dažniausiai rūšiuojamas popierius, stiklas ir plastikas – iki **90 %**. Pavojingas atliekas atskiria – **47 %** buitines atliekas rūšiuojančių respondentų. Tai sudaro ketvirtį – **25 %** nuo visų apklaustų respondentų.
14. Dažniausiai rūšiuoja didesnių miestų gyventojai – **Alytaus, Druskininkų** bei **Birštono**. Rečiau kaimiškų vietovių – **Lazdijų r., Alytaus r., Varėnos r.** respondentai.
15. Daugumos respondentų motyvas rūšiuoti – noras mažinti taršą.
16. Dažniausiai rūšiuoja daugiabučių namų gyventojai.
17. **26 %** respondentų žaliąsias, stambiagabarites, statybos ir griovimo, elektros-elektronikos, pavojingas atliekas išveža į specialų atliekų surinkimo punktą, **10 %** respondentų šias atliekas atiduoda surinkimo akcijų metu.

BUITINIŲ ATLIEKŲ NERŪŠIAVIMAS

18. **72 %** atliekas nerūšiuojančiųjų respondentų teigia, kad neturi namuose rūšiovimui tinkamų sąlygų
19. **80 %** atliekas nerūšiuojančiųjų respondentų nurodė, kad arti namų nėra atliekų rūšiovimo konteinerių.
20. **61 %** atliekų nerūšiuojančiųjų respondentų teigė, kad nežino apie specialias atliekų surinkimo aikšteles.
21. **59 %** atliekas nerūšiuojančiųjų respondentų teigė, kad neturi informacijos apie atliekų rūšiovimą.
22. **70 %** miesto ir **82 %** miesto tipo gyvenviečių atliekas nerūšiuojančiųjų respondentų nurodo, kad arti namų nėra rūšiovimo konteinerių.
23. Apie specialiąsias buitinių atliekų surinkimo aikšteles žino **44%** miesto atliekas nerūšiuojančiųjų respondentų.
24. Daugiau kaip pusė privačių ir daugiabučių namų atliekas nerūšiuojančiųjų respondentų teigia, kad nežino apie specialiąsias kompostavimo ir stambųjų atliekų surinkimo aikšteles bei teigia, kad neturi namuose sąlygų rūšiuoti atliekų.
25. Dažniausiai nerūšiuoja privačių – **59 %** ir daugiabučių – **55 %** namų respondentai, teigiančių, kad jiems nepakanka informacijos apie atliekų rūšiovimą.
26. Mažiausiai informacijos apie atliekų rūšiovimą turi Alytaus raj. – **69 %** ir Prienų raj. – **64 %** atliekas nerūšiuojančiųjų respondentų.. Kitose savivaldybėse apie **50 %** atliekas nerūšiuojančiųjų respondentų neturi pakankamai informacijos.
27. Dažniausiai nerūšiuojantys respondentai nurodo, kad arti namų nėra rūšiovimo konteinerių: Alytaus rajono – **91 %** ir Prienų rajono – **82 %**. Rečiausiai atliekų nerūšiuojantys respondentai nurodo, kad arti namų nėra rūšiovimo konteinerių – Druskininkuose – **56 %**.

ALYTAUS REGIONO GYVENTOJŲ NUOMONĖS APIE BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ TYRIMO ATASKAITA

---

28. Atliekų nerūšiuojantys miesto respondentai dažniau nei kaimo vietovių žino apie specialiąsias kompostavimo ir stambųjų atliekų surinkimo aikšteles: Alytaus – **41 %**, Druskininkų – **47 %** bei Prienų rajono – **52 %**.
29. Dauguma atliekų nerūšiuojančiųjų respondentų teigia, kad neturi namuose atliekų rūšiovimui tinkamų sąlygų, bet net trečdalis Alytaus – **32 %** ir Birštono – **34 %** tokių respondentų tvirtina, kad tokias sąlygas namuose turi.

MOKESTIS UŽ BUITINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMĄ

30. **32 %** Alytaus regiono respondentų moka nuo **5 iki 10 lt.**, o **iki 5 lt** moka – **23 %** respondentų. Likusieji moka arba daugiau nei 10 lt., arba visiškai nemoka mokesčio.
31. Mažiausiai (**iki 5 lt**) už buitinių atliekų tvarkymą moka Birštono – **39 %** ir Prienų raj. – **36 %** respondentų. Daugiausiai (**16 lt. ir daugiau**) moka Druskininkų – **36 %** respondentų
32. Vienkiemiuose ir kaimo vietovėje gyvenantys respondentai dažniau iš viso nemoka už atliekų tvarkymą: kaimo tipo gyvenvietėje – **24 %**, vienkiemyje – **70 %**. Mieste tokių respondentų mažiausia.